

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusításba nem hocsátható!

XL. évfolyam

190 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Csulörtök

1934. évi augusztus 23

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: Brassóban a kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 70 lej, máshol 74 lej. — Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Posta: kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK NAGYVÁRADOT!

Pteancu Aradon

Irta: Asztalos Sándor

Hirtelen nem is tudnám megmondani, mi a tisztasága Pteancu Alexandrunak, ezért a pontatlanságért nincs oka nehezíteni az olvasónak. Nagyságok tűnnek, nagyságok jönnek s mi rég feladtuk a reménytelen harcot memoriánk és egyre változó politikai nagyságaink között.

Pteancu neve rendszerint akkor tűnik fel, amikor közoktatásunk egén Angelescu neve ragyog. Mellette fényeskedik Pteancu csillaga. Nagy hatalom, szavára egzisztenciák, sőt falak, iskolák falai omlanak össze: kürtöt sem fúj, mint annakidején Josua, de a falak vígan omlanak. Magyar egzisztenciák és magyar iskolák falai.

Ha hibás vagyok is abban, hogy nem tudom pontosan Pteancu Alexandru ezidőszaki pontos rangját és címét, ellensúlyozom ezt azzal az előnnyel, hogy annál pontosabban tudom régebbi rangját. Pteancu ur az évszázados belényesi román főgimnáziumnak volt az igazgatója és ebben a minőségében — el kell ismernem — egyike volt a legkitűnőbbeknek. Egy pillanatig se tessék abban a hitben ringatózni, hogy most leleplezem kisebbségi iskolai életünk jelenlegi félelmetes nagyhatalmát, hogy egykor hűséges szolgálója volt — ha felekezeti iskola keretén belül is — a magyar államnak. Ellenkezőleg. Pteancu Alexandru minden, csak nem konjunktúra-lovag. Fanatikus román volt a magyar impérium alatt is és ezt a fanatizmust belevitte iskola-igazgatói minőségébe is. A belényesi főgimnázium talán a legrégebbi román középiskola volt a régi Magyarországon. Kormányok jöttek, kormányok mentek — ha ritkább időközökben is —, de a belényesi főgimnázium változatlanul nevelte az újabb és újabb román nemzedéket s ezen éppúgy nem változtatott Bánffy Dezső báró, mint Apponyi Albert gróf.

Ennek az iskolának élén állott Pteancu és ugyanakkor egyik legintranszigensebb vezetője volt a belényesvidéki románságnak. Ez a kettő nem volt összeférhetetlen. Az elhibázott és talán nem a legideálisabb nemzetiségi politika annyi belátással mindenestre birt, hogy a belényesi főgimnázium igazgatójának nemzetiségi szemlélete nem köteles azonosnak lenni a debreceni főszolgabíróéval.

Az idők azonban változtak és Pteancu Alexandru egy vidéki gimnázium helyett az egész ország iskoláigyeinek lett egyik legfőbb intézője. Mondhatnánk ugy is: főszolgabírója. Volt idő, amikor neve naponta szerepelt kisebbségi lapok hasábjain, kénytelenek voltak minden lépését figyelemmel kísérni, mert minden lépése egy-egy kisebbségi iskola megszűnését, száz és száz tanítói és tanári egzisztencia összeomlását jelentette. Szolgabírói kíméletlenséggel avatkozott a kisebbségi iskolák életébe az a tanár, aki egy élet jórészt a kisebbségi iskolai kultúra szolgálatában töltötte. Amikor eljutott odáig, hogy alkalma volt teremőrejét kiélni, egy ország iskolai kulturáját felépíteni, csak a rombolást vállalta és a kisebbségi iskolák fölötti felügyeleti joga bosszuhadjáratnak is beillt.

Ezt a bosszuhadjáratot az a Pteancu vezette, aki mindig szilárdnak érezhette maga körül a belényesi román főgimnázium falait. Ezeket a falakon belül nevelhette az ifjúságot fajtájának szeretetére, a nemzeti kultúra megértésére. És a falakon kívül lehetett a nemzetiségi

Blomberg tábornokot birodalmi alvezérre, Göringet alkancellárrá nevezte ki Hitler

Jellemző részleteredmények a német népszavazásból

Németország még lázasabb fegyverkezéséről tart a francia sajtó Hitler birodalmi vezérsége alatt

Bármennyire elégtétellel állapítja is meg az európai sajtó nagyrésze, hogy Hitler népszerűsége erősen aláhanyatlott a novemberi népszavazás óta, kicsendül a népszavazás eredményét kísérő kommentárokból az aggodalom is. Hitler marad, ez kétségtelen és ha vannak is ellentétek közötté és a Reichswehr között, — amitől Európa legjobban fél: a fegyverkezés kérdésében egész bizonyosan nincs nézeteltérés.

Hitler feltétlenül igyekezni fog a népszavazás 38 millió szavazatát külpolitikai tekintetben kihasználni és hivatkozni arra, hogy a német nép ezzel ítéletet mondott külpolitikája felett is. Ha lehet, a népszavazás még jobban kiélesítette a helyzetet az európai diplomáciában és jogosan lehet tartani a még lázasabb ütemű fegyverkezéstől.

Németországban a teljes rendben le-

folyt népszavazás után továbbra is a legteljesebb belső nyugalom uralkodik. A német nép mintha belefáradt volna a harcokba — de az ünneplésbe is: Hitler megválasztásának belföldön alig van visszhangja. Tudomásul vették s az ünneplés csaknem teljesen elmaradt. Még Berlinben is jóformán csak rohamosztagosok rendeztek kisebb tüntetést a kancellári palota előtt.

Tizenöt és fél százalék ellenzék

Berlin, augusztus 22

A vasárnapi népszavazás számadataiból megállapítható, hogy a novemberi népszavazás óta Hitler ellenzéke mintegy 6 százalékkal emelkedett. Novemberben a népszavazókkal együtt 10,1 százalék volt a Hitler-ellenes szavazók száma, míg vasárnap ez a százalékarány 15,7 százalékra emelkedett.

Az eddig közreadott számadatok még mindig nem pontosak teljesen, de az ideiglenes hivatalos végeredmény szerint a következő számok mutatják a népszavazás végeredményét:

A szavazásra jogosultak száma: 45 millió 473 ezer 635. Leadott szavazatok száma: 45 millió 529 ezer 710. Érvénytelenített szavazatok: 872.296, igennel szavazott: 38 millió 362 ezer 760, nem-mel szavazott 4 millió 294 ezer 654. A szavazatra jogosultaknak tehát 95,7 százaléka szavazott.

Igen érdekesen fejezik ki az ellenzéki szavazatok végső számát a részleteredmények:

Az eddig közzétett részleteredményekből megállapítható, hogy az ellenzéki szavazatok arányszáma a legnagyobb:

Mecklenburgban 681.000 igen szavazat mellett 168.000 volt a nem, megsemmisítettek 25.000 szavazatot, leszavazott a szavazásra jogosultak 92 és fél százaléka. Ugy a megsemmisített szavazatok, mint a szavazástól tartózkodók kivétel

nélkül ellenzéki szavazatoknak számíthatók.

Berlinben 986.000 igen, 225.000 nem, érvénytelen 52.000, leszavazott a szavazásra jogosultaknak 90,7 százaléka.

Lipésében 765.000 igen, 134.000 nem, megsemmisítettek 23.000 szavazatot, leszavazott a jogosultak 97 százaléka.

Koblenz-Trier kerületben 742.000 igen, 106.000 nem, megsemmisítve 29.000 szavazatot, leszavazott a jogosultak 77,3 százaléka.

Potsdam II. kerületben 1.090.000 igen,

202.000 nem, megsemmisítve 54.000 szavazatot, leszavazott a jogosultak 90,7 százaléka.

Észak-Weszfáliában 1.361.000 igen, 285.000 nem, megsemmisítve 48.000 szavazatot, leszavazott a jogosultak 95,6 százaléka.

Köln—Aachen 1.198.000 igen, 262.000 nem, megsemmisítve 44.000 szavazatot, leszavazott a jogosultak 95,4 százaléka.

Ezekben a szavazókerületekben a „nem”-szavazatok száma 10-től 30 százalékra rugott.

Blomberg birodalmi alvezér, Göring alkancellár

Berlin, augusztus 22.

Lapjelentések szerint

Blomberg tábornokot Hitler rövidesen kinevezi birodalmi alvezérnek, Göring porosz miniszterelnököt pedig alkancellárnak.

Hitler tudvalevőleg a birodalmi vezérség alatt egyesítette a birodalmi elnök és a kancellár hatáskörét.

A Reichsmehr hatalmának kihangsúlyozására teremti most meg a birodalmi alelnöki tisztséget

és a lemondott, illetve bécsi követé kinevezett Papen helyébe kerül Göring.

A népszavazás után Hitler Blomberg tábornokhoz levelet intézett, amelyben köszönetét fejezi ki a véderőnek azért a támogatásért, amiben a népszavazás alatt részesítette. A levélben kihangsúlyozza Hitler, hogy

legfőbb igyekezete lesz mindig a védőerő függetlenségének megőrzése és minden befolyástól való mentesítése abban a szellemben, amelyet Hindenburg meghagyott végrendeletében.

A FRANCIA SAJTÓ

a népszavazás után még nagyobb háborus veszélytől tart.

politika vezetője, szigorúan elkülönített társadalmi élettel, mindattól, ami ellentétbe hozhatta faji meggyőződésével. Amilyen súlyos érdeme volt ez akkor a belényesi főgimnázium igazgatójának, úgy vált egyre erősebben hátrányára Pteancunak, a romániai kisebbségi iskolák legfőbb felügyelőjének, mert politikájából csak az elfogultsága maradt meg.

Máramaroszigettől Temesvárig egyetlen magyar gimnázium maradt: az aradi katolikus főgimnázium. Végül ennek is megvonták a nyilvánossági jogát. Százszázalékos siker koronázta Pteancu munkáját.

Tíz évig hareott nyilvánossági jogért az aradi gimnázium, míg végül egy másik román tanár, Jorga Miklós, belátta a tarthatatlan helyzetet és visszaadta. Két és fél évig így volt megint egyetlen

magyar gimnáziuma a nyugati határvidék magyar kisebbségének — egész addig, míg fel nem virult megint Angelescu—Pteancu korszaka.

Vizsgák jöttek, a falvakból és városokból didergő fiatalok, reszkető öregek és lesték, hogy kihullik-e szájukból az a darab nyomorúságos kenyér, amit a kisebbségi oktatás nyújthat. Kezdjük itt megint ismételni ezt a maraithoni futást, amelynél a futók szivdobbanása már egyre lassabban ver?

Ez a tempó azonban Pteancunak még mindig nem volt elég gyors. És igaz is van: elvégre, ha el is buknak a tanárok, jöhetnek olyanok, akik Sadoveanu klasszikus nyelvén felelnek a bizottságnak. Képesek rá! Az iskolát kell megszüntetni, ez egyszerűsíti az egész kérdést. Egy kicsit szélnézett Aradon és másnap

megszűnt a nyugati határszél magyarságának egyetlen gimnáziuma. Az utolsó. Ha humor volna bennünk, hálálkodhatnánk Pteancunak, hogy most már nem lesz okunk többet panaszkodni, mert többet már nem tilthat be. Sajnos, a humor egészen kiveszett belőlünk. Csak kétségbeesett szavaink vannak szülőkről, akiknek gyermekeiktől megvonták az anyanyelven való művelődés lehetőségét, ösztörfőrt tanári egzisztenciákról, akik vasutas és postás társaikkal mehetnek koldulni, vagy a halálba. Szavak, szavak, melyekről tudjuk, hogy hiába kiáltjuk naponta...

Mondatok, amelyekről tudjuk, hogy már közhelyek, de mégis újra és újra le kell írni, mert nem a mi bűnünk, hogy a közhelyek néha tragikus igazságokká magasztosulnak.

A jobboldali Action Francaise azt írja, hogy **népszerűség volna a népszavazás eredményéből Hitler győngeségére következnie.**

38 millió szavazattal a háta mögött Hitler erősebb, mint valaha és **bukására mégcsak gondolni sem lehet.**

A Petit Journal szerint Hitler hatalmas diadalnak könyveli el a vasárnapi népszavazást. Mindent el fog követni, hogy erre a diadalra hivatkozva külpolitikai előnyöket is érjen el.

Európának fel kell készülnie arra, hogy Németország ezután még határozottabb fegyverkezési politikát folytat.

Ezzel szemben nincs más védekezés, mint olyan frontot állítani Németországgal szemben, amelynek áttörésére mégcsak nem is gondolhat.

A francia jobboldalnak persze jó ürügy Hitler botcsinálta diadala arra, hogy még jobban felfújja a német veszélyt s indokolja a fegyverkezési versengést.

Embert gázolt egy brassói autó

Ploesti, augusztus 22.

A Ploesti és Brassó közötti országúton a 99. rendszámú brassói teherautó elütötte Mariuți Stan földművest. A teherautó Scarlat nevű sofőrjét letartóztatták. A földműves állapota reménytelen.

Országos tolvajok fosztották ki a nagyváradai metsző lakását

Nagyvárad, augusztus 22.

Három hete történt, hogy Lajos Ábrahám ltr. hitközségi metsző lakásáról ismeretlen tettesek másfélmillió lej értékű idegen valutát, ékszert és perzsaszőnyegeket loptak el.

A rendőrségi nyomozás csak most tudta kideríteni a tettesek személyazonosságát. Megállapították, hogy a lopást Fischmann Dávid, Lébi Igic és Avram Dumitru magukat kisenevi kereskedőknek valló egyének követték el.

A nagyváradai rendőrség körözlevelet adott ki a vakmerő tolvajok ellen és megküldötte az ország összes rendőrségeinek Fischmann Dávid fényképét, amely véletlenül a nyomozó közegek birtokába került.

Az ország rendőrségei most válaszoltak a nagyváradai rendőrség átiratára. A válaszokból kiderült, hogy Fischmann nagyon régi ismerőse több város rendőrségeinek. A máramaros-bizogeti rendőrség azt tudatta, hogy Fischmann odaváló származású és felesége és öt gyermeke ma is ott él. A csernovici rendőrség szerint Fischmann pár hónappal ezelőtt a csernovici-bukaresti személyvonat egyik harmadosztályú fülkájában kloroformmal elaltatta és kifosztotta Rerl Mayer dúsgazdag kereskedőt és ötvenezer lejt rabolt el tőle. A kiseni rendőrség szerint Fischmann a házasságcsődölgek egész sorát követte el.

A nagyváradai rendőrség most Fischmann két bűntársának előleket igyekszik tisztázni.

— Makacs székrekedés, vastagbélkatarrus, puffadás, vértorlódás, anyagcserezavarok, sárgaság, aranyeres csomók, csipőfájás eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűviz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszér.

Változatosabb és izgalmasabb

minden eddiginél az idej brassói lovasverseny

Brassó, augusztus 22.

Soha nem nyilvánult meg olyan élénk érdeklődés a lovasversenyek iránt, mint az idén. A jegyelővétel olyan lendületre fokozódott, amilyenre még nem volt példa. A péntek, szombat és vasárnapi lovasversenyeken a látogatók tömegére van kilátás. Érthető is a közönség érdeklődése:

a brassói lovasversenyek hagyományos sikerét is felülmúlja az idej, amely minden eddiginél változatosabb, izgalmasabb és színpompásabb lesz.

A beérkezett nevezésekből már most megállapítható, hogy nemcsak látványosság, de a legkomolyabb sportesemény a Brassói Lovas-egylet lovasünnepélye, amely már Brassó idegenforgalmának is jelentős tényezőjévé vált.

Jegyelővétel délelőtt 10—1-ig és délután 4—7-ig a városháza épületében elhelyezett versenytitkári irodában.

Egyelőre függőben a nagyváradai magyar városi alkalmazottak elbocsátásának az ügye

Nagyvárad, augusztus 22.

Az elbocsátásra ítélt 174 nagyváradai magyar városi tisztviselőnek, felügyelőnek és munkásnak az elbocsátó-határozat ellen beadott fellebbezését augusztus 31-én tárgyalja a temesvári revíziós bizottság.

Egyébként a nagyváradai városi villamosmű elbocsátásra előjegyzett 93 magyar alkalmazottja közül csak 20 kapta meg eddig a felmondó levelet. A felmondásban lévő alkalmazottak ügyében sem döntenek addig, amíg a villamosmű vezetője Bazili igazgató ellen indított vizsgálatot le nem zárják vagy amíg a temesvári revíziós bizottság meg nem állapítja, hogy a tömeges elbocsátások jogosak voltak-e vagy nem?

EGY VAGYON AZ ELSŐ MARS-TÁVIRATÉRT

Félmillió frankot adományozott a francia tudományos akadémiának egy dúsgazdag párisi özvegy, hogy rádióösszeköttetés létesüljön a titokzatos Mars-lakókkal

Páris, augusztus 22.

Georgette Leonie asszony, egy földi javakkal gazdagon megáldott párisi özvegy nemrégiben levelet intézett a párisi tudományos akadémiához, amelyben bejelentette, hogy 500 ezer frankot ajánl fel alapítványul az akadémiának.

A félmillió alapítványnak rendkívül érdekes célja van. Az özvegy elő akarja segíteni a Mars-lakókkal való rádióösszeköttetést célzó utópisztikus terveket.

A félmillió frankot egészben vagy fele részben annak adhatja ki a tudományos akadémiának, aki a világegyetem eddig ismeretlen titkairól valami közelebbit hoz az emberiség tudomására. Levelében megemlíti az özvegy, hogy különösen azokat részesítsék előnyben, akik a szomszéd planétákon élő lények megoldhatatlan problémáját segítik megoldáshoz.

A jelentős összeg kiadható annak is, aki dróttalan uton lép érintkezésbe nem földön lakó élő lényekkel.

Az adományozó egyébként az akadémiára bizza, hogy kinek és mikor adja ki a díjat.

Az alapítvány jogi formalitásait most intézték el és az özvegy vagyonából félmilliót letétbe helyeztek az akadémiánál. Kérdés azonban, hogy a bőkezű adományozó alapítványa hamarosan kikerül-e az akadémiák páncélszekrényéből, mert a Mars-lakókkal való érintkezés egyelőre még erősen az utópiák birodalmába tartozik.

Érdekes, hogy több évvel ezelőtt, még a jó békevilágban Madame Gusmann annakidején 100 ezer aranyfrankot adományozott a párisi akadémiának azzal a céllal, hogy olyan kutatót jutalmazzon, aki érintkezésbe lép naprendszerünk valamelyik planétájának esetleges lakóival.

Mikor Madame Gusmann fejedelmi alapítványát átadta az akadémiának, az egész világ a drótnélküli táviratozás első kísérleteinek szerény híreit figyelte. A bátor fantaszták azonban már akkor versenye kelte fantasztikusnál-fantasztikusabb tervek kovácsolásában. A dűsképzelt tudósok biztosra vették, hogy a drótnélküli táviratozás segítségével jeleket küldhetnek a többi égitest felé.

Gusmann asszony annyira hitt a drótnélküli táviratozásban és a Mars-lakók képességeiben, hogy alapítványához egy megszorítást fűzött hozzá. És pedig azt, hogy a Mars-lakókkal való érintkezésbe lépést nem lehet jutalmazni, mivel ez egészen könnyű probléma.

A Gusmann asszony alapítványára igényt tartóknak legalább is a Vénusz vagy a Jupiter-lakókkal kellene kapcsolatot találniuk. Ebben az időben nagy port vert föl a kétségtelenül zseniális, de bizonyos mértékig hóbortos feltalálónak,

Charlo Cronak a terve, aki óriási elek-

tromos reflektorokkal akart fényjeleket adni a szomszédos planétákra.

Charlo Cro természetesen nem valósíthatta meg próbálkozásait, mivel a bohém fantasztának senki sem adott pénzt a hatalmas reflektor elkészítésére. Cro volt egyébként az, aki egy beszélőgép tervezetét is elkészítette. Pénzt azonban megint nem kapott az elkészítéséhez.

Edison fonográfja azonban később majdnem mindenben követte a bohém francia kutató elgondolásait.

Madame Gusmann 100 ezer aranyfrankja, persze, még ma is ott hever a párisi tudományos akadémia páncélszekrényében. Nem volt kinek kiadni. A különbség csak annyi, hogy azóta a mi piacánkon történt egymás.

Madame Gusmann aranyfrankjai azóta papirfrankokká devalválódtak.

Se a Mars-lakókról, se a többi égitestek állítólagos lakóiról nem tud többet most a tudomány, mint tudott az aranyfrankok idején.

Fizetésleszállításról beszélnek a köztisztviselők tömeges elbocsátása helyett

Bukarest, augusztus 22.

A hivatalos lapban való megjelenése után az állami gépezet leegyszerűsítéséről szóló rendelet törvény életbe lépett. Az egyes minisztériumokban most állítják össze azoknak a köztisztviselőknek a névsorát, akiket elbocsátanak. A belügyminisztériumban

hat közigazgatási vezérfelügyelő került a B-listára.

Az Adeverul azt írja, hogy bár a törvény életbelépett, a minisztériumok mind-éideig nem kaptak rendelkezést arról: mikor és hogyan történjenek az elbocsátások.

A bukaresti lap valószínűnek tartja, hogy a kormány nem szándékszik radikálisan végrehajtani a törvény rendelkezéseit. 60—70 ezer köztisztviselőnek a megszüntése beláthatatlan következményekkel járna a mai nehéz időkben.

Egyes kormánykörökben a mai viszonyokhoz alkalmazkodó megoldásnak tartanak, ha a tisztviselők tömeges elbocsátása helyett a kormány újabb fizetésleszállítást hajtana végre.

Az állami gépezet leegyszerűsítését pedig el lehetne érni azáltal, hogy nem tölttenék be a nyugdíjazás és halálozás folytán megüresedett állásokat.

Rablótámadás Nagyváradon

Fényes nappal irodájában leüldönék és kifosztották Fuchs Benjamin főrabbi fiát

Félmillió lejt zsákmányolt az ismeretlen tettes

Nagyvárad, augusztus 22.

Fondorlatos rablótámadás történt kedden délután Nagyváradon.

Fuchs Benjamin dr. nagyváradai ortodox zsidó főrabbi fiához, Fuchs Bélához, aki egy külföldi olaj- és festékárugyár nagyváradai vezérképviselője, beállított egy ismeretlen, jólöltözött egyén, aki festék-minták után érdeklődött.

Az ezután történeteknek nem volt szemtanúja. Két órával később irodája padlóján eszméletlenül találták meg Fuchs Bélát. Nyakán fojtogatás nyomai látszóttak, kezén és arcán pedig sérülések voltak.

Amikor Fuchs magához tért, eképpen mondta el az orvótámadás lefolyását:

Az idegen belépett irodámba, érdeklődött olaj- és festék-mintáim iránt, helyet

foglalt s miután pár barátságos szót váltottunk, ötletszerűen megjegyezte, milyen szép könyvtáram van. Erre mindketten a könyvszekrényhez léptünk. Ekkor az idegen hátulról rámtámadt, fojtogatni kezdett, majd leüldönék. Többet nem tudok, mert elvesztettem eszméletemet.

A pénzszekrényt, amelyben 530 ezer lej volt, amiből 400 ezer lej Fuchs Béla egyéni tulajdona volt, 150 ezer lej pedig az édesapjához, a főrabbihoz beadott vitás letéti pénzekből tevőlt össze, a bandita teljesen kifosztotta.

A rendőrség azonnal kiezált a helyszínére, de eddig senkit sem tudott megállapítani a rabló kilétére vonatkozólag. Fuchs Béla irodája nem volt biztosítva betörés ellen.

Barnutj jobban NIVEA-val

Crema: Lei 16.- — 72.-, Oiaj: 55.- és 85.- / Beiersdorf & Co. S. A. R., Brasov

Tovább tapossák az egzisztenciákat

A CFR nagyváradai kisműhelyéből 21 magyar vasutast bocsátanak el

„Menjen Magyarországra vagy vissza a kapához!” — ez a bucsuszó

Nagyvárad, augusztus 22

A múlt hónap 26-án fejeződött be Nagyváradon a kisebbségi vasutasok nyelvvizsgálója, melynek eredményeképpen eddig 21 munkást bocsátottak el azonnali hatállyal.

A CFR nagyváradai kisműhelyének nyelvbukott munkásai már meg is kapták a Bogescu Virgil irodafőnök aláírásával ellátott elbocsátási végzést.

Most mehetnek. Az elbocsátási levél rövid, hat soros. Ebben a hat sorban nincs hely írni arról, hogy mi lesz ezekkel a többgyermekes családapákkal és nincs hely megemlékezni arról sem, hogy mi lesz az eddig befizetett és minden hónap elsején olyan pontosan levont nyugdíjakkal?

Az elbocsátott CFR munkások közül a legtöbbje 25—26 éve áll már a vasut szolgálatában, de egy sincs közöttük, aki legalább nyolc évet ne töltött volna már a CFR-nél. Ezek az emberek fizetésükből az évek folyamán mintegy 3—400.000 lej fizettek be nyugdíjra —, amiből egyelőre egy banit sem látnak s a korhatár elérése után sem egyhamar és kielégítő mértékben.

Huszonöt, huszonhat éves szolgálat. A nyugdíj csak harminc év után jár. Egyeseknél még négy, másoknál még öt év kellett volna, hogy azután majd tudják öreg korukra, mi lesz velük, miért dolgoztak?! De most mehetnek. Úgyelnek arra Bukarestben, hogy ezt a harminc éves szolgálatot egyik munkás se érje meg. Mehetnek. Öreg, családotól, miután erejüket egy egész élet munkája után otthagyták a CFR műhelyében.

Athanasiu főnök és Virgil Bogescu irodafőnök voltak benne a fegyelmi bizottságban. Athanasiu főnök ur véleményét már ismerjük. Ő a nyelvvizsgák után kijelentette, hogy a váradai vasutasok megérdemlik a sorsukat.

Megérdemlik — mondotta a főnök — s utána elegánsan felvette kalapját, sétapálcája után nyúlt és ezzel el is intézett 21 kisebbségi életet, 21 kisebbségi családot. Bogescu Virgil ur, a fővádbiztos, aki az utolsó döfést adta a 21 vasutasnak, már tovább ment. Nem elég, hogy a munkások azonnali elbocsátását követelte, hanem utasításokat is adott a munkásoknak: például Tyukody István nevű munkásnak azt mondotta, hogy menjen vissza a kapához... A szellemes utasításához azonban földet nem adott Bogescu ur. Egy másik munkást, Csülök Sándort, Magyarországra utasított.

— Menjen Horthy-hoz! — mondotta. Az állást azonban nem intézte el Csülök Sándor részére.

Igy hát úgy Tyukody, mint Csülök részére csak a gyűlölet szellemeskedő utóíze maradt, minden más különösebb pozitív eredmény nélkül.

Érdekes, hogy Bogescu urat a munkások nem küldötték sehova, pedig erre meg lett volna minden okuk és minden alapjuk.

Szemán József, Vadász István, Tyukody István, Dézsy Lajos, Mágóri János, Beke Árpád, Köpe Mihály, Csülök Sándor, Szabó István, Pakó Bálint, Papp Albert, Szabó Albert, Szerző Lajos, Szerző Sándor, Deák Ferenc, Szombati István, Joó Lajos, stb. stb.

Nevek! Furcsa tábla. A háború után márványba vették az ilyen neveket és feléje írták: meghaltak a háborúban!

A békét tizenöt éve, hogy megkötötték. A szerződő felek azonban ügyiátszik, nem tartották be a békeokmányt. Emerre

nálunk, tovább folyik a csata, tovább a küzdelem, a harc. Minden nap elesik néhány kisebbségi ember az engedetlen békefelek kisebbségi békefrontján.

Kolozsvár, Szatmár, Temesvár után most Nagyvárad! A CFR kisműhelye után a nagyműhely, a forgalmi és a depó következik. Nincs megállás. Ez a legizgalmasabb és legdrámaibb kisebbségi regény. Folytatása állandóan következik. (g. i.)

Piskin is elhocsátották a nyelvvizsgán elbuktatott magyar vasutasokat

Piski, augusztus 22

Temesvár és Szatmár után Piskin is kikézbcsítették a legutóbbi nyelvvizsgán

— ÉLETÉBE KERULT A SZÉNAHOR-DAS. Csikszederéről je'entik: Holló Lajos csikstaplocai okleveles tanító a Hargitán fekvő kaszálójáról súlyosan terhelt szénás szekerrel igyekezett haza. Az erdei ut egyik meredek lejtőjén jóságai nem tudták kellő erővel visszatartani a súlyosan terhelt szekeret, melynek rudja

irtóztató erővel Holló hátához vágódott és beszakította azt. A súlyosan sebesült eszméletlen embert a közelben dolgozó gazdák nyomban hazaszállították, de utközben belehalt intóztató sebébe. A közmegebecsülésben élő ember kegyetlen sorsa iránt osztatlan részvét nyilvánul meg.

A halálthozó fegyverrel kapcsolatosan a rendőrség rövidesen megállapította, hogy igen régi 12-es forgopisztoly, melyek rég kimentek a divatból. Az is kiderült, hogy Publik nagy felindulásában előbb a fegyverben talált más három töltényre sőtötö a ravaszt, de csütörtököt mondtak. A negyedik azonban elsült. Visszavonhatatlanul kioltotta fiatal életét.

Szakértők feltevése szerint az esztővesztett legény Balázs Erzsébetet is le akarta löni, de az évtizedek óta rejtgetett régi töltények csütörtököt mondtak.

A tragédiával kapcsolatosan felferült a kérdés: honnan szerezte Publik a revolvert? A kétségtelenül könnyelmű legény édesanyja előadta, hogy a fegyvert, tudomása szerint Bartalis Antal munkástársától kapta. Bartalis kihallgatása során kerekén visszautasította a vádat. Hangsúlyozta, hogy soha fegyvere nem volt. Erre házkutatást rendelték el nála. Ennek során egy kilenc miliméteres régi forgopisztoly került elő és a Publik által használt fegyverbe illő töltvények.

A kétségtelen bizonyítékokkal szemben is megmaradt állítása mellett Bartalis, hogy nincs köze a fegyverekhez. A bűnjellekkel egyetemben azonban a csikszederai ügyészségre kísérték, ahol még nem döntöttek sorsa felől.

Ugyancsak Publik részére kiadták a temetési engedélyt.

Tehát a gyergyószentmiklósi szerelmi drámának eddig két áldozata van. Nincs kizárva, hogy több is lesz.

— Idegesség, fejtájás, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadság, szédülés esetében a természetes „Ferenc József” keserűvíz az emésztőszervek hiányos működéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza s visszaadja a testnek és szellemnek régi frissességét. Orvosi szakintélték megfigyelték, hogy a Ferenc József viz öregemberek betegségeinél és neurasténiások bajainál is mindig megbízhatóan és kelleemesen hat.

Féláru vasuti dijkedvezményt élveznek az E.M.E brassói vándorgyűlésének résztvevői

Brassó, augusztus 22

A bukaresti vasuti vezérigazgatóságnak f. hó 15-én kelt 105992—R. A. 1934 számú jóváhagyása alapján az Erdélyi Múzeum Egyesület brassói vándorgyűlésének összes résztvevői a CFR minden vonalán 50 százalékos vasuti dijkedvezményt élveznek.

A kedvezmény alkalmazása a következő:

A vándorgyűlésre utazók induláskor egész vasuti jegyet váltanak. A Brassóba érkezéskor a jegyet megtartják, nem adják le a kalauznak. Brassóban az EME titkártól a vándorgyűlésen való részvételt bizonyító, a vasutigazgatóságtól előírt igazolványt kapnak, melyet a visszainduláskor a megtartott vasuti jeggyel együtt a brassói vasuti állomás jegypénztáránál láttamoztatnak. E kedvezmény 1934 augusztus 23-tól 1934 szeptember 6-ig van érvényben, nincs köte a Brassóban való 8 napos tartózkodáshoz, hanem augusztus 23-tól szeptember 6-i időközben bármikor vissza lehet térni a kiindulási helyre. Az utazást sem a menetkor, sem a visszatéréskor nem lehet megszakítani. Ha a résztvevő rapid-vonaton utazik, egész tiktet jegyet vált.

Letiltotta a miniszter a temesvári telekcseréket

Temesvár, augusztus 22.

Ismeretes a temesvári időközi bizottságnak a telekcserékre vonatkozólag hozott határozata. A határozat értelmében a temesvári külvárosi telkeket be lehet cserélni belvárosi telkekre. Akin-k kellő protekciója volt, az 300—400 ezer lejes haszonnal cserélhetette be külvárosi telkét belvárosra.

A roham különösen a Diakonovics-villasor ellen indult meg — mindenki itt akart házat építeni magának.

Több városi polgár fellebbezést nyuj-

tott be a kerületi revíziós bizottsághoz az időközi-bizottság határozata ellen, azonban a revíziós-bizottság még nem döntött a fellebbezési ügyben.

Kedden miniszteri intézkedés érkezett a temesvári városházára. Ugy látszik a minisztériumban is észrevették, hogy a tanács spekulációs utógondolattal hozta meg határozatát — amely a városi vagyion elprédálásához vezetett volna — s betiltotta a Diakonovics-villasoron a telekcserét. A miniszter mindössze 1—2 telekcserét engedélyezett a villasoron.

Ponyvaregény a valóságban:

„Nincs szívemre orvosság, — szervusz, Erzsi!”

Az öngyilkos gyergyószentmiklósi legény revolvere miatt őrizetbe vették egyik barátját

Gyergyószentmiklós, augusztus 22.

Hétköznapi szürke hirben a csikszederai ügyészséghez érkezett szűkszavu telefonjelentés alapján megirtuk, hogy Publik József gyergyószentmiklósi famunkás szerelmi féltékenységgel miatt szívenlőtte magát. Azt is jeleztük, hogy az ügyészség utasítására nyomozást vezettek be a dráma részleteinek tisztázására.

Mára aztán végérvényesen tisztázta a rendőrség az ügyet és ennek folyamanyaként letartóztatást eszközölt.

Kétségtelen megállapítást nyert, hogy a 21 éves Publik örülten szerette Balázs Erzsébet szemrevaló leányt. A lángoló szerelem a leány részéről is viszonzásra talált.

Boldogan suhantak el a nehéz munkában töltött napok a szerelmesek feje fölött. Néhány héttel ezelőtti féltékenységgel kezdte gyötörni szerelmest Publik. Ifiába esküdözött a leány, hogy örült feltevéseinek nincs komoly alapja. A legény nem hitt. Nem egy esetben hangoztatta, hogy mindkettőjükkel végez. Nem ér az ilyen élet semmit!

A tragédia napján délután 4—5 óra között Balázs Erzsébet édesanyja kíséretében temetésre igyekezett. Publik követte őket, majd a leányt magához szólította. Alig váltottak néhány szót, amikor a legény hatalmas revolvert rántott elő s elkiáltotta magát:

— Nincs szívemre orvosság! Szervusz, Erzsi!

S mielőtt megakadályozhatták volna, szívenlőtte magát. Egy percen belül haldokolt volt.

A francia állam gyógyfürrásai

VICHY CELESTINS

Vese- és hólyagbántalmak, köszvény, cukorhaj, artritizmus gyógyítására

Vichy Grande Grille májbajoknál és epebántalmaknál
Vichy Hopital gyomor és bélbántalmak esetében

Vezérképviselő: Philippe Finkelstein, București, Str. Câmpineanu 20.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük elsőjén lejár, a mai napon postautóval küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautóval felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folyóiratilagos küldésében megszakítás álljon elő.

M. Hegyi Ilona:

A naiv „Le Journal”

Az olvasó megszokta és már szinte elvárja az újságtól, hogy válogatott borzalmakkal fűszerezze — napi három lejt — szürke életét.

Rendben van. A lapok igyekeznek is megfelelni a várakozásnak. Régebben csak nagy képzelőtehetséggel megáldott egyének lehettek újságírók. Ma? Nem kell ide semmi fantázia! Elég, ha a megtörtént dolgokat leírja az ember. Böven elég borzalom!

Csak hogy a borzalmakhoz is hozzá lehet szokni. Különösen, ha az olvasó kényelmesen, széles hegyen, ebéd után, fekete után és szivarozás közben veszi tudomásul.

Mit neki egy kis földrengés, mondjuk, Japánban! Száznegyvenhét halott. Asit es tovább lapoz. Semmi érdekes. Háborús készülődés mindenfelé. Ez már egyenesen unalmas. Nyújtózkodik és semmit sem tesz a háború ellen. Ez az egyetlen alkalom, mikor a jól táplált polgár így szól magában: Nem az én kötelességem. Kicsi papgyok én ehhez. Intézzék a nagy emberek! — Igen, ilyenkor soha nem tapasztalt szerénységgel veszi erőt rajta.

Jól van. A nagy emberek intézik is! Ugy elintézik, hogy nem lesz az olyan messze, mikor jól táplált polgár saját bőrén érezheti a borzalmakat. Akkor majd ijedten fogja kapkodni a fejét jobbra, meg balra. Hiába! Nem elég védelem egy réteg zsir a gázbombák ellen. Nem elég.

A „Le Journal” körkérdezt intézett a diplomatákhoz.

Most aztán fogunk hallani nyilatkozatokat a háborúról.

Nyilatkozatokat olyan emberektől, akiknek nem az a feladatuk, hogy nyilatkozzanak, hanem sokkal inkább az, hogy hallgassanak.

Ravasz diplomata-mosoly helyett majd kapunk ravasz és kitérő feleleteket, amelyek mögött a valóságban nincsen semmi. Ne a diplomatákat kérdezzék meg! Ne őket, akiknek kenyerük és mesterségük az intrika, a becsapás, a felelőtlenség! Kérdezzenek meg egy anyát, akinek két nagy fia van. Egyszerűen és világosan kérdezzék: akarod-e az egyiket halva látni, a másikat pedig átlőtt tüdővel? Akarod-e, te anya?

De őt nem így kérdezzük. Illetve egyáltalán nem kérdezzük meg. Ha pedig a koca már el van vetve, így szólnak hozzá:

— Aldozd fiadat a haza szent oltárán. Hősök lesznek ők! Koszorus hősök. S a haza halás lesz nekik.

Aranyat vásárol!

Jegyezzük hadiölösönt!

Gyalázat a gyávákra! Gyalázat a bujálókra!

Halál azokra, akik nem fognak fegyvert embertestvéreik ellen.

És most, persze, megkérdezzük, hogy mi pár azokra, akik beugranak a jelszavaknak?

Hát persze, azokra is halál, csak hogy ez gyönyörűen hangzik: hősi halál.

A diplomaták pedig tovább mosolyognak és tovább nyilatkoznak...

— Tájékoztató az EME brassói vándorgyűlésére érkező vendégek részére. Az EME vándorgyűlésére és az ezzel kapcsolatos orvoskongresszusra Brassóba érkező vendégek elszállásolása a következőképpen fog történni: Az állomáson az EME feliratos fehér karszalagos rendezők állnak az érkezők rendelkezésére, akik az állomási épület mellett levő elszállásolási irodába kalauzolják, ahol mindenki mekkania elszállásolási céduláját és

honnan kijelölt lakására kísérik. Ezért minden érkező vendég keresse a fehérkarszalagos rendezőket és jelentkezzen ezekkel. Az elszállásolási iroda céljaira az állomási épület mögött levő Aronsohn szállítási vállalat irodájában adtak szívesből helyet. Közvetlenül ide is fordulhatnak az érkezők utbaigazításért.

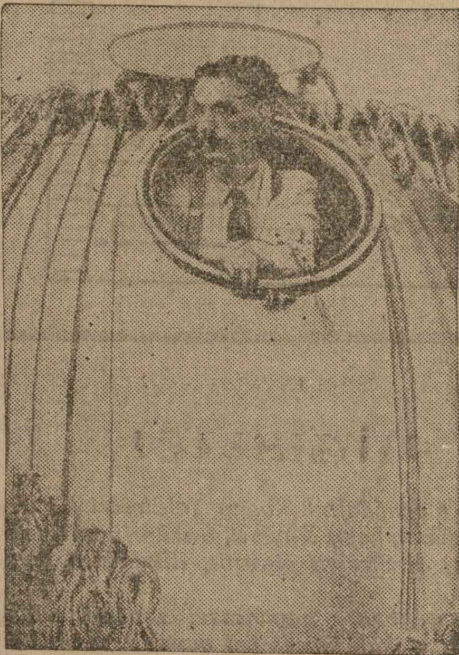
A francia Liberté isztambuli riportere nagy cikkben számol be a következő esetről:

Orhangari mellett sasok megtámadtak egy golyafészket, megölték az anyagolyát és elrabolták a fészkekből a golyafiókákat. Mikor az apagolya visszatért élelmet szerző körrepüléséről és meglátta a kifosztott fészket, fellármázta a környék golyáit és mintegy háromszázan körülbélték a sasokat, harcba szálltak velük és valószínűleg ütközetet folytattak le. A harcban husz sas és tizenkét golya elpusztult, ezenkívül számosan véresen megsebesültek mindkét részből és az ütközet után szárnyaszegetten vonszolták el magukat a harc színhelyéről...

Az állatvilágban a rablószerű támadás és a támadás elleni védekezés ösztönösen ki van fejlődve az egyes állatfajok között, de ahhoz, hogy egy támadást — ellentámadással megtoroljon, mint jelen esetben a golyák tették, nem elég az ösztönösség, ehhez taktikai elgondolás szükséges, ami pedig rácsfol arra a közkeledelemre, amely szerint az állatok ösztönöket élnek, ösztönösen cselekszenek, gondolkodni nem tudnak, mert a gondolkodás egyedül az Isten képzmására teremtett ember tulajdonsága!

Ha ez így van, akkor máshol kell keresni a sasok elleni golya-ellentámadás magyarázatát. A golyák egyszerűen utánozták az ember harcmodorát: A szelid golyáknak volt alkalmuk erre bőven. Most már csak az a kérdés: a golya jutott-e közelebb ezáltal az emberhez, vagy az ember a golyához, az állatvilág eme nem szellemi lényéhez, amely cselekedni tud, de gondolkodni aligha.

...Vagy ugyanez áll az emberre is?

Cosyns belga tudós, Piccard professzor tanítványa, légkömbjének gondolatában a felszállás előtt. A 16 ezer méter magasságba emelkedett sztratoszférakömb — amint ismeretes — Strabava jugoszláv falucskában szombat, a késő esti órákban ért földet szerencsésen.

— ISMÉT HÁTRABB „UGRATTAK” A MAGYAR NYELVET. Csikszeredáról jelentik: Ujabban örült divattá vált, hogy a kisebbségi nyelveket tüzzel-vassal háttérbe szorítsák. Eddig a székely városok és falvak önkéntes tüztöltő-egyesületei kizárólag magyar nyelven érintkeztek egymással és anyanyelvükön kapták a parancsokat. Ez teljesen érthető, hisz az egyesületek tagjai legalább 99 százalékan magyarok és még sohasem volt baj amiatt, hogy a pusztító tűz mellett magyar parancsszót foglalt. Sőt, csak haszná lehetett, mert ezen a nyelven könnyen megértették egymást. Most aztán ezt is megirigylették Bukarestben. A belügyminiszter 15776—1934 szám alatt rendeletet küldött az összes csikmegyei önkéntes tüztöltőegyesületekhez, hogy a jövőben hivatalosan kizárólag csak az állam nyelvét használhatják s anyanyelvük csupán kiegészítő szerepet játszhat az egyesületek további életében. Mondanunk sem kell, hogy a több évtizedes eredményes multtal rendelkező egyesületek között nagy elkeseredést idézett elő a rendelkezés, hisz tagjaik túlnyomó többsége egyáltalán nem beszéli a román nyelvet s most veszély esetén hogyan tudnak boldogulni? Mintha a tüzvésznek nem mindegy volna, milyen nyelvű parancsra oltják. Lehetetlen megérteni, miért akaszkodik bele a miniszter az ilyen kérdésekbe is! Hisz az ezirányú rendelkezések a legodosabb átvizsgálás után sem hoznak hasznát, de annál nagyobb, sőt helyrehozhatatlan veszélyeket rejtnek magukban.

★ Köszönetnyilvánítás. Ezúton mondok hálás köszönetet mindazoknak, kik szeretett férjem halála miatti mély gyászom alkalmából részvétiiket nyilvánították. Öv. Tontsch Frigyesné.

Korpás a feje? Kopaszodik? Hull a haja?

Használjon

„FLOREAL” hajszeszt

1 üveg ára 60 lej. — Kapható minden jobb szaküzletben, ha nem kapod, írj: Vezérképviselő: Drogueria „CENTRALA” Oradea

ABLAK

ták, mérőműszerek, vezetékmértezés. Külön fejezet foglalkozik a mezőgazdaság elektromos készülékeivel, a mezőgazdasági épületek világításával, a mezőgazdasági gépek lövő szükségletével, stb. stb. Az Elektrotechnikai Zsebkönyv külön fejezetben ismerteti a mezőgazdaság villamos készülékeit, egyszerű, mindenki által könnyen megérthető módon. A könyv írja jól ismert előtűnk, 1924-ben ő írta a „Rádiótelefon elméleti és gyakorlati ismertetése. Rádió-amateur kézikönyv” c. könyvet, mely számos kiadason át évről-évre megjelent; valamint ismerjük „Gyakorlati Rádiókönyv”-ét is. A Molnár-féle 1934-es Elektrotechnikai Zsebkönyv a rendes könyvvalaknál is szélesebb és nagyobb, kitűnő papíron, egész vászonkötésben 264 lej. Kérjen prospektust! Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58, az udvarban.

★ Köszönetnyilvánítás. Öszinte, meleg szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett halottunk elvesztése fölötti bánatunkban részvétellel állottak mellettünk, koszorukat, virágokat helyeztek sírjára és jelenlétükkel szomorúságunkat enyhítették. Reinisch család.

— Tíz évet kapott a feleséggyilkos gazda. Temesvárról jelentik: Milos János 69 éves fibisi gazda a múlt őszön 4 revolverlövessel agyonlőtte feleségét, akit már nem szeretett, mert öregasszony lett. A gazda gyilkossági ügyét kedden tárgyalta a temesvári törvényszék. Milost 10 évi fegyházbüntetésre ítélték.

LEGALABB 10.000 ASSZONY használja és dicséri naponta Biri néni szakácskönyvét, mert többszáz kitűnő konyha receptje alapján, mindenki könnyen vezetheti a legigényesebb háztartást is: levesek, sülték, előételek és tészták, befőttek és savanyúságok készítésére egyaránt szolgál kitűnő receptekkel. De nem hiányzik belőle a halak, fagyaltok sem, amint hogy megtaláljuk benne azt is, mik a teendők a disznóölés körül, hogyan kell zöldséget aszalni, szappant főzni, kenyeret sütni, kávét főzni, veteményeket, káposztát télire eltenni, zsir olvasztani és — puliszkát főzni. Egyszóval: felöleli a háztartás konyhai részének minden ágát, receptjei világosak, egyszerűek, mindenki számára érthetőek. A vaskos kötet ára tartós, kemény kötésben 100 lej. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58.

Kedvezményt kapnak az előzetes katonai kiképzésben résztvevő ifjak

Bukarest, augusztus 22

A hadügyminisztérium elhatározta, hogy az előzetes katonai kiképzésről szóló törvény életbeléptetése után erőlyes propagandát kezd, hogy minél több ifju nyerjen katonai kiképzést. Ezért az előzetes kiképzés idején különböző kedvezményeket adnak.

Mentesítik a szülőket az utadól, továbbá hogy a bevonuló ifju, mint szülei ingyenes orvosi kezelésben részesülnek.

A kiképzett ifjak a tényleges katonai szolgálat idején fele idő alatt érhetik el a szakaszvezetői és káplári rangot.

Halálba a nyomor és a csendörök elől

Kolozsvár, augusztus 22

Két öngyilkosságot is jelentettek kedden reggel a kolozsvári rendőrségnek. Mindkét öngyilkos — kötéllal vetett véget életének.

ISMERETLEN ÖREGASSZONY A TEMETŐBEN

A köztemetőben a járókelők az egyik sírkert rácsán 55—60 év körüli öregasszonyt találtak felakasztva. Már nem volt élet benne. A szegényes öltözött asszony zsebkendőből és zsebnegdarabokból összetoldott hurakkal követte el öngyilkosságát. Személyazonosságát eddig még nem sikerült megállapítani, mert igazoló írást nem találtak nála. A temető ismeretlen öngyilkosát a bonctani intézetbe szállították.

SZENAT LOPOTT ÉS A CSENDÖRÖK MÁR NYOMÁBAN VOLTAK...

A kolozsvári csendőrfelügyelőségre érkezett jelentés szerint Badi Márton szamosfalvaigazdalkodó kedd hajnalban felakasztotta magát és mire tettét észrevették, már halott volt. Badi félelmében vetett véget életének. Szénát lopott és a csendörök már nyomában voltak. Hétfőn be is szólt hozzá egy csendőr, Badi biztosra vette, hogy már kedden letartóztatják és ez elől menekült a halálba.

Hogy a többiek lássák

A hatszobás lakást nem lehet leépíteni, a hatszobás lakást, amibe belepusztul az egész család idege, azt nem lehet csökkenteni három szobára, azt fenn kell tartani, hogy a többiek lássák...

A férj és a feleség, akik utálják egymást és elválhatnának, mert erre minden okuk és módjuk van, noha szívesebben lesznának egymást, mégis meg kell maradni, nem teszik. Bejönnek a klubba mosolyt torzítanak az ajkukra s kart-karba öltönek, — hogy a többiek lássák...

A modern kalap nem áll jól öngyűlöletének, de más fajtát nem lehet feltenni, mert azt hihetjük, hogy nincs pénze újra, így tehát végigkínálódja az életét és a szezonot abban, amit nem szeret, mindezt természetesen azért, hogy a többiek lássák...

Itt minden azért van, hogy a többiek lássák. Mindenki azért mozog, él és gondolkodik. Azért jár klubba, azért tisztességes (ha az), azért becsületes (ha az), hogy a többiek lássák.

Egy ilyen nagyvárad polgár elképzelhetetlen, hogy mit művelne például a Szaharában, ahol nem látná senki. Nyilván elpusztulna. Pedig kár lenne érte. A Szaharában a homok és a nap temetné el. Nem lenne pompás temetése. Nem lenne előkelő temetése. Nem lenne előszoftályu temetése. Virággal, énekkel és kácsitengerral... hogy a többiek lássák!

Vegyék el a foto-cédulát!

Kérem, ez nem egy vidéki dolog. És Ön, Nagyságos Asszony, azért nem lesz vidéki, amiért elveszi az Ön felé nyújtott fotocédulát.

Itt ugyanis arról van szó, hogy az ember feljött, úgy hiszem, Bukarestből, de ez nem is fontos, tény az, hogy itt van s ezekben a meg lehetőségek forró nyári napokban, délelőtt, ott áll a főutcán, nyakában egy kitűnő márkájú fényképezőgéppel és minden arra elhaladó harmadik-negyedik embert lekap. Azután a rákövetkező pillanatban egy cédulát vesz elő a zsebéből! és átnyújtja Önnek.

És ekkor következett be a tragédia.

Ön ugyanis ezt a cédulát — nem vette át.

Egy cédulát, amivel Önnek csak egy karnyújtási dolga lett volna s már megörvendeztetne volna a fotocédulát átnyújtó embert, csak azzal, hogy átveszi.

Ez a cédulátvétel Önre nem járt semmiféle következményekkel. Sőt, a cédula annyira udvarias, hogy felvilágosítja arról is, hogy még akkor sem járul semmi kötelesség Önre, ha másnap bemegy az üzletbe, megnézi a képet és nem veszi át, — csak abban az esetben, ha a kép sikerült és megtetszett.

Ugy hiszem, az ingyencédulát osztogató embertől elvenni a feléje nyújtott cédulát, — ez a legkevesebb.

Emberrársam, akit a sors egy meglehetősen kellemetlen és nehéz szerepre degradált, ott áll a sarkon s valamelyik cégnek az áru kitűnőségét hirdeti egy nyomtatott papírlapon. Ennek az embernek kezébe nyomnak ezer reklám-cédulát, hogy ossza szét. Ha minden ember úgy gondolkodnánk, mint Ön, szerencsétlen sors-társunk ott állhatna a nyárban, a télen, a fagyban, az őszben, az esőben, reggeltől-estig tehetetlenül. A rábizott cédulákat el nem dobhatja. Ebben elvitathatatlan és legkevesebb támaszkodás, hogy elveszik tőle a reklám-cédulát.

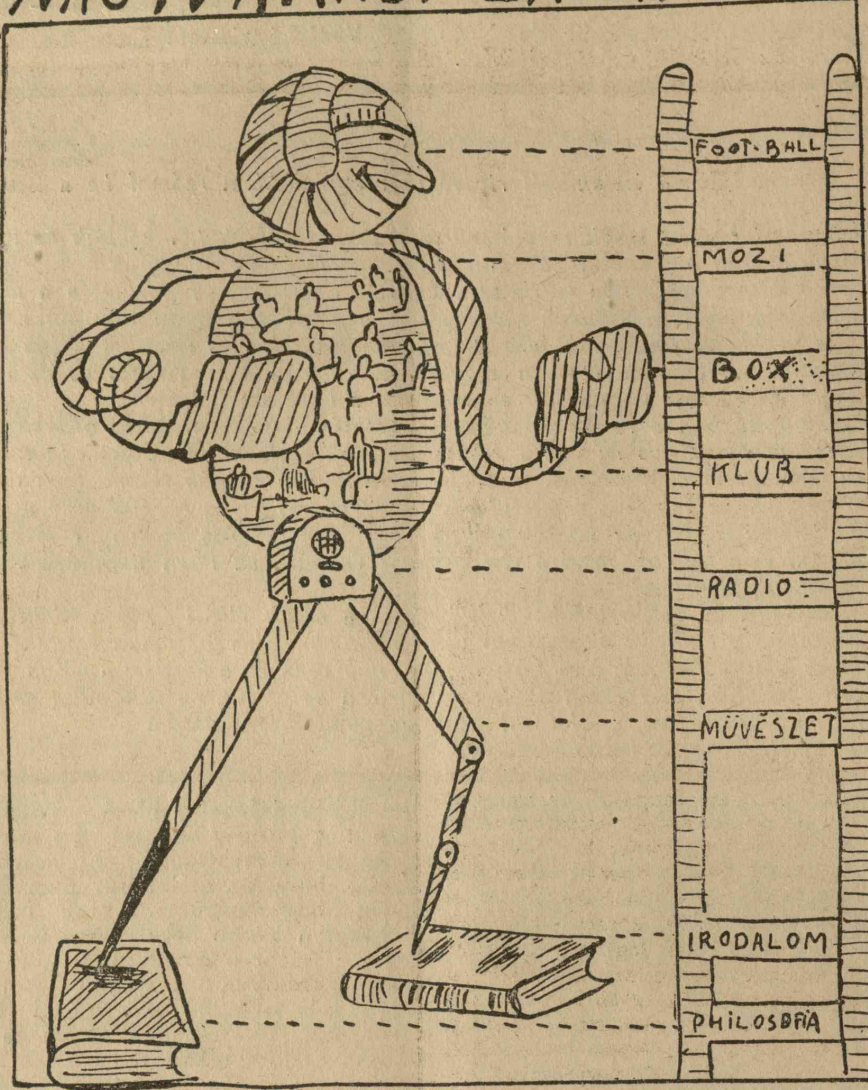
És valahogy ugyanígy vagyunk a fotocédulával is. A legkevesebb, hogy át kell vennünk, hogy el kell fogadnunk.

A fotos minket lefényképez, egy egész életet, az ő életét alapítja ránk s mi akkor felborítsuk ezt az egészet, csak azért, mert nem nyújtjuk ki a karunkat? Hogy azután kiváltjuk-e másnap a fotocédulát, vagy sem, ez már más kérdés! Százból kiváltja hatvan vagy negyven vagy husz. Ez már az ő üzleti kombinációja. Csak egy a fontos: Vegyük el tőle a fotocédulát, ne menjünk el mellette, úgy, amint Ön ment el mellette, Nagyságos Asszony, ajkán azzal a kitűnő mosollyal és azzal az angyali megjegyzéssel, hogy vidéki dolog...

Párisban, Londonban, Bukarestben és Berlinben mindenütt állnak ilyen fotocédulák az utcák forgatagában. Ők is élni akarnak.

Vegyük hát csak nyugodtan el tőlük a fotocédulát. Apró semmisége ez az életnek, talán kár ennyi szót is pazarolni rá. De néha úgy érzem, egy ilyen apró semmiségből megél egy ember, avagy egy ilyen apró figyelmetlenség miatt, éhen is halhat valaki. Nekünk talán mindegy, de neki nem. Vegyük el a fotocédulát!

NAGYVÁRAD ÉRTÉKMÉRŐ.

Diszkréció

Drága Barátom!

A multkor társaságban ültünk s Önt megpádlatták vagy feldicsérték, vegye, ahogy akarja, tény az, hogy közöttük magával, hogy X-nével, a szép fiatal asszonnyal jöbön van. Ön diszkréten mosolygott, diszkréten elpirult, diszkréten tördelte a kezét és azt mondta: Ó, nem... Ó nem...

Egy más alkalommal, ugyancsak társaságban, ugyanezzel a nővel pádlották meg, Ön ismét végigfutott a diszkréció széles skáláján és azt mondta: Nem nyilatkozhatom!

Drága Barátom! Ugy érzem, hogy Ön eljásabbul nem viselkedhetett, minthogy diszkrét volt. Ön a védekezés legutolsó fajtáját választotta ezekkel a diszkrét mosolyokkal s mikor Önt ezért megtámadták, a társaság szétesése után, Ön kapkodott és azt kérdezte: — Dehát mit tegyek?

Hogy mit tegyen? Semmiestre sem azt, amit tett. Nőügyben, hogy úgy mondjam, így nem lehet... Nem lehet egy nőt agyonkompromittálni azzal, hogy maga diszkrét, egy nőt, akivel, valljuk meg, hisz négy szemközt vagyunk, önnek a világon semmi dolga nem volt.

Maga, drága barátom, néhányszor elkísérte ezt a nőt, néhányszor táncolt vele és mikor társaságban szó került az ügyről — akkor diszkrét volt.

Nagyvárad ugynevezett férjcsaló asszonyainak kilencvenöt percentje ilyen diszkréciók áldozata, ilyen uriembernek áldozata, mint amilyen maga is.

Nőügyben nincs diszkréció, legalábbis ilyen diszkréció, amit maga művel. Nőügyben csak azt lehet mondani komolyan, határozottan és radikálisan: Nem!

★

Ez is diszkréció. Egy kicsit ide tartozik

Hajnaltól, kocsin megyünk egy társasággal hazafelé. És akkor a kocsiban valaki megszólal, egy fiatal mérnök, aki öt évet élt Londonban: — Imádom a ködöt, Londonban is imádtam. A köd — diszkrét...

Mire azt feleli valaki a kocsiban, — egy ósvárad: — Ez mind szép, de viszont akkor hogy lehet Nagyváradon köd?

Schlosser kerámiaművész Nagyváradon

A kerámia ma már külföldön nélkülözhetetlen. Sokan mint új foglalkozást tanulják. Nálunk a népies kerámiát nem nőtte túl. De Váradon megtörtént az első lépés, hogy a művészi kerámia Romániában a nyugati államokkal egy színvonalra jusson. Schlosser temesvári kerámius, aki tárgyait külföldön is több ízben kiállította s akinek kerámiái királyi udvarokba kerültek, iskolát nyit, hogy a művészi kerámiának készítését megtanítsa, hogy előkészítse az egy évet nála tanult növendékeket egy kollektív műteremben való dolgozásra. A mai nívóra emelt kerámia készítése tele van problémával s egy műhely felállítása is költséges. Így a kerámia kitanulása sok esetben csak illuzórikus lenne, ha nem tartalmazná azt a szociális elgondolást is, amit Schlosser iskolájával kapcsolatosan tervezett. Schlosser iskolájában ugyanis egy év után automatikusan a végzett felnőttek kollektív-műhelybe alakulnak, ahol továbbra is együtt dol-

goznak a kiadásokhoz való egyenlő hozzájárulással s a kész tárgyakat vagy közösen vagy egyénenként Románia nagyobb városai-ban rendezett propaganda-kiállítások útján értékesítik.

Mindenesetre különös, hogy Schlosser a gazdaságilag talán legjobban megnyomorított várost, Váradot választotta az iskola felállítására helyül. Ezzel szemben jó pszichológiára vall, mert sehol annyi lelkes intellektuel nincs, aki tanulni és dolgozni vágyik, mint éppen Váradon. Reméljük, hogy ez a csendben megindított iskola Várad életében fejlődést fog jelenteni, úgy, mint annakidején Zsolnai vállalkozása Pécsnél, aki abban a szerencsés helyzetben volt — amit bizonyára Schlosser művészi vállalkozása sem fog nélkülözni —, hogy az egész művelt város társadalmá mellé állt, azonosítva magát munkáival s propagandát fejtve ki az érdekében.

Dr. Bródi Sándor

Azt sem tudták, hogy doktor volt, hogy ügyvéd volt. Sokan a nevét sem tudták. Sokan csak úgy ismerték, hogy a „lila báró“.

Várad nevezte el „lila báró“, egy kicsit szurkálásból, egy kicsit szerelemből. Szurkáló szeretetből, már ahogy Várad szeretni szokott...

Most másodszor halt meg a „lila báró“.

Először Budapestről jött a hír: a lapok megírták róla a nekrológot, az egyik egy olyan szép riportot írt róla, hogy amikor bement pár hét múlva a szerkesztőségbe, majdnem könnyes volt a szeme, ahogy azt mondta:

— Olyan szép volt ez a cikk, amit írtak rólam. Kár, hogy még élek...

Emlékszem az egyik riportnak a végére. Ez volt: „Mindig hiányozni fog az asztalunk mellől ebéd után egy érző szív és egy égő szivar“.

A riporter, mikor a nekrológ-riportot írta, elérzékenyedett, de nem írt igazat. Bródi Sándor, ahogy visszatért közénk, ide Váradra, már senkinek sem hiányzott, senkinek sem kellett.

Akkor nagyon letörve érkezett haza. Elbeszélte az állását Budapesten és hazajött próbálkozni. Próbálkozni Váradon — meddő dolog. Volt egy-két barátja, azok segítettek úgyahogy. Nehezen élt. A rokonai, gazdag emberek, de alig segítettek valamit.

Beszélt vagy négy nyelven és ügyvéd volt. A diplomáját az impériumnáltozások szerezte. A tábláját nem tette ki. Vért... A nyelveket, amiket tudott, semmi-re sem használta. Intellektuel volt és bohém. Azt is mondhatnám, hogy az utols bohém volt Váradon.

A szíve gyenge volt s a tüdeje rem ralmi erős. A szíve ellen feketét, a tüdeje ellen pedig szivart használt.

Általában peches ember volt. Ha oda-künn az utcán télen husz fok volt a hideg, nála benn, a fűtetlen szobában, legalább harminc.

Legutóbb abból élt, hogy a newyorki utóéletről árfolyamát adta át kisebb bankoknak. Ebből keresett annyit, hogy kifizethette a lakását, kifizethette a feketéjét és elszívott egy jobb szivart.

Most másodszor halt meg a „lila báró“.

De a riporter, ha elérzékenyül is, nem ír a nekrológ végére hazugságokat nem meri leírni azt, hogy hiányzik az asztalunk mellől egy érző szív és egy égő szivar, érz, ezt nem szabad. Fél, hogy Bródi Sándor másodszor is visszatér és sürgősen rektifikálást követel, hogy helyreigazítást kér az elérzékenyedés körül. É itt járt köztünk sokáig nagyon és csak azután ment el. Elment, mert látta, hogy Várad csak a holtakon tud elérzékenyülni, az élőkön azonban nem segít.

Lenni, vagy nem lenni?

Nyolcezer ember jelenlétében Shakespeare a püspöki udvaron

Mert kétségtelen, hogy az ügynek anyagi háttere is volt és Shakespeare szavai kicsit attól málódtak. Lét vagy nemlét, itt azt jelentheték, hogy él-e vagy kallódik-e néhány színész itt Nagyváradon, hogy július végén egyhónap szünetre bezárultak a Magyar Színház kapui

Ez is fontos volt, hogy néhány színész keressen, hogy néhány diszletező keressen, hogy néhány kellékes keressen, hogy munkások deszkákat kalapáljanak, hogy egy kis mozgás legyen a munkanélküliek között, ez is kellett.

De az is kellett, hogy végre Nagyvárad demonstratív kivonuljon és megmutassa, hogy nyolcezer embert tud kiszállítani két nap alatt Shakespearehez, a római kat. püspökség udvarára, a székesegyház elé, a kék ég alá, reflektorok fényébe, miközben mint örök lámpás, mint egy ezüstpáncél világított a hold. Nagyvárad megint tanujelét adta egy kicsit, hogy megvan a kultúr-szükséglete s hogyha a futball-pálya kivonultat három ezer embert, akkor Hamlet közel háromszor annyit vonz még mindig.

Az előadás különben Forgács Sándornak, a kitűnő erdélyi színésznek a rendezésében kintűnő volt s tökéletesre keretezte az, hogy Hamlett is ő alakította.

Salzburg mellett, Kecskemét mellett, Szeged mellett, ha szerényen is, de föltétlenül ott maradt a nagyváradai kulturrember emlékeztetőben a Hamlet szabadteri előadása.

K Ö Z G A Z D A S Á G

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájdalmak csakis a

Dr. NANU MUSCEL-féle

ANTINEVRALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

A faezyesület megbukott akciója után:

Körzeti alapon akarják megoldani a fakeskedők a faházalás kérdését...

A mőcáru felvásárlására Brádon állítják fel az első telepet

Déva, augusztus 22

Miután az erdélyi fakeskedők egyesületének akciója, melyet az erdővidéki lakosság által termelt fűrészfűrész felvásárlására és a vándorfakeskedelem megszüntetése érdekében indított be, — a mint arról már beszámoltunk — megbukott, a dévai és lipcsei fakeskedők elhatározták, hogy maguk veszik kezükbe ennek a kérdésnek a megoldását ebben az erdővidéki körzetben.

Elhatározták, hogy Brádon felvásárló telepet állítsanak fel, ahol a mőclakosság által termelt kisfűrészárut felvásárolják és ezzel megátolják azt, hogy Erdélynek ezen a részén, le egészen Aradig, a kistermelők maguk házáljanak a fájukkal, ami nagyon zavarja a kereskedelem helyzetét a fapiacokon.

Az akcióba bevonják a dévai, marosilyei, soborsini, radnai és a lipcsei fakeskedőket, akik valamennyien érdekeltek vannak a kérdésben. A terv az, hogy betéti társaságot alapítsanak, amely a mőcárut nemcsak megveszi, hanem irányítani is fogja a termelést, hogy lehetőleg a kereskedelmi szokványoknak megfelelő árut állítsanak elő a kisfűrészeken. A felvásárolt ilyen faárunk egy részét a kereskedők maguk értékesítik, majd a többit exportálni fogják a magyarországi piacokra.

Ugy értesülünk, hogy a tárgyalások a betéti társaság összehozására már befejezés előtt állnak és a brádi felvásárló telepet rövidesen felállítják. Felvetődött az a gondolat is, hogy az Abrud és Bisztrákörnyéki mőcáru termelőket szövetségbe tömörítik és úgy hoznak létre érdekkapcsolatot a kistermelők és a felvásárló telepek kereskedői között.

Az erdélyi fakeskedők körében mindezenre nagy érdeklődéssel néznek az itteni akció elé, mert ha sikerül ennek a körzetnek megvalósítania a tervét és a vándorfakeskedelem kiküszöbölésének régi problémáját megoldania, a példát követni fogják a többi erdővidéki körzetek fakeskedői is.

EREDMÉNNYEL DOLGOZIK AZ ELSŐ SZÉKELY FAKITERMELŐ SZÖVETKEZET

(Csikszereda) Az első székelly fakitermelő és értékesítő szövetség igazgató-sága és felügyelő bizottsága együttes ülést tartott Csikszeredán. Megelégedéssel állapította meg a vezetőség, hogy az alig másfél éves szövetség bebizonyította életképességét. Az eddigi munka ismertetése során kiderült, hogy 51 ezer köbméter fát adott el a szövetség, melynek átlagos vételára 70 lej volt, míg az eladási ár a 150 lej meghaladja. Tény, hogy az eladási áráért ki is kell termelni az eladott fa mennyiséget, de így is nem remélt nyereséghez jut a szövetség. A nagyszabású kitermelés szeptember elején kezdődik, amikortól fogva 300—350 munkást fog állandóan foglalkoztatni a szövetség.

TEMESVÁRI TERMÉNYÁRAK

Buza 410—415, árpa 265—270, zab 225, rozs (nagyárolyi ár) 285—295, tengeri 250—255, heremag kg-ja 36—37.

A banktörvény alkalmazásával kezdődik csak a bankok igazi kálváriája

Még évekig eltarthat, amíg helyreáll a normális hitelélet — Fognak-e fizetni a konverziós adósok? — A romániai bankkrízis számokban

Bukarest, augusztus 22.

A legfelső banktanács intenzíven dolgozik a banktörvény végrehajtási utasításának megvalósításán. A banktanács ugyanis a törvény egyes intézkedéseit túlszigorúsnak, másokat pedig a kitűzött cél, a hitelélet feltámasztása szempontjából hátrányosnak tartja. Mindezekkel azt kívánja a végrehajtási utasítás módosításával a banktanács, hogy a törvény fontosabb intézkedéseit azonnal helyezzék hatályba, ne pedig öt éves átmeneti idő után, mert különben megint eltolódik a pénzpiac konszolidálása. Az új törvényben előírt kötelezettségek teljesítésére a banktanács csak kivételes esetekben szeretné megadni az öt éves haladékot.

AMIG UJRA LESZ HITELÉLET...

Azt, hogy a banktörvénynek, amely csak egyik lánscsoma a hitelélet újjászervezésére irányuló kormányintézkedéseknek, lesz-e egy-hamar közvetlen hatása az ország gazdasági és hiteléletére, elsősorban a pénzintézetek és betétesek, illetve hitelezők között folyó vagy küszöbön álló tárgyalások fogják megmutatni. Az eddigi kezdeményezések azt látszanak igazolni, hogy a betétesek és egyéb hitelezők már amugyis belefáradtak a várakozásba és félig-meddig belenyugodtak pénzüik elvesztésébe, úgyhogy a bankok ajánlatait nagyjából el fogják fogadni. Annál is inkább, mert a konverziós törvény védelme alatt a bankok ellen ugysem tudnak eljárni. De még ezzel távolról sincs biztosítva a normális bankélet újrakezdése, a konverzióban érdekelt pénzintézetek részére. Hátha van ugyanis az a nagy kérdés, hogy a mezőgazdasági adósok megkezdik-e ősszel a lecsökkentett tartozások fizetését? Az idei termés nem a legbiztatóbb következtetésekre ad alkalmat ebben az irányban.

Feltéve, hogy a konverzió-adósok megkezdik az esedékes részletek fizetését, az így befolyó összegek aránylag olyan minimálisnak lesznek, hogy azokból legfeljebb igazán csak a legnagyobb kötelezettségeiket tudják majd rendezni a bankok a hitelezőikkel szemben. Ez azonban még nem jelenti a hitelélet megindulását. Ahhoz, hogy a megmaradó pénzintézetek újra megkezdhesék rendes bankári tevékenységüket, az szükséges, hogy a rejtett tőkék ne csak a bankok fizetőképességében való hitet kapják vissza, hanem a lej stabilitása és a magánvagyon érinthetetlensége iránti hitet is. Az állami pénzügyek alakulásának bizonytalansága és a devizagazdálkodás sokáig alig leplezhető súlyos helyzete nem a legalkalmasabb ennek a bizalomnak a kitermelésére, annak ellenére, hogy a tőkék tulajdonjogát biztosító intézkedések, mint például a váltótörvény, a csekk törvény, a konszignációs árukról szóló törvény, stb., eléggé biztató kezdetnek tekinthetők. Másfelől azonban a politikai bizonytalanság kétségessé teszi, hogy nem fogja-e az elkövetkezendő kormány mindezeket a rendelkezéseket pontosan ellenkező értelemben módosítani?

AMI NEM FÜGG A BANKTÖRVÉNYTŐL

A hitelélet feltámasztása és a bankok szanálása tehát olyan tényezőktől függ elsősorban, amelyekre a banktörvénynek semmiféle befolyása nincsen. Ha tehát sikerülni fog is ezeket a nehézségeket elhárítani a gazdasági élet újjáépítésének útjából, addig még sok idő fog eltelni és a bankok kénytelenek lesznek folytatni jelenlegi vegetálásukat és befejezni a belső reorganizáció kínos folyamatát. Még az a néhány bank is, amelynek ipari érdekeltségei vannak s kihasználhatná az ipar jelenlegi konjunktúráját és fokozott üzleti forgalmát, túlságosan sok vért vesztett a mult likvidálása és a tőkehiány következtében, semhogy teljesen függetleníthetné magát a romániai hitelszervezet közös sorsától. Mert nem szabad elfelejteni, hogy 1929 óta a bankoknak hallatlan veszteségeik voltak a hitelélettel kapcsolatos intézkedések nyomán. Egyedül a kényszerűességet kért pénzintézetek 17 milliárd lej passzívával lettek fizetőképesebbek, amiből a hitelezők még 25 százalékos sem kaptak vissza. Hol vannak azután a magánuton létrejött egyezkedések révén szenvedett károk és az értékpapírok és részvények értékében előálló eltérések?

Bankkörökben általános a vélemény, hogy a bankok kálváriája csak most kezdődik igazán

és korai lenne minden találgatás arról, hogy ez az út hová fog vezetni. Tény az, hogy a bankok ma rendkívül gyengén vesznek részt a gazdasági újrakezdés tevékenységében. A mult év, amely kétségtelenül jobb volt a román gazdasági életre, mint 1932., jóformán semmi javulást nem hozott a bankoknak. A nagybancok 1933. évi mérlegei, amelyek persze csak részben adják vissza hűen a valóságos helyzetet, mert még mindig presztizsok figyelembevételével és egy távoli jobb jövő reményében készültek, nagyon kevésbé öröndetes tanulságokat nyújtanak. Habár túl vagyunk a nyár derekán, még nem ismeretes valamennyi bank 1933. évi mérlege, de ismerve a bankok multévi tevékenységét, ezek a mérlegek aligha különbözhetnek sokban az 1932. éveiktől.

A MULT, AMELYET LIKVIDÁLNI KELL

A romániai bankok utolsó öt évi mérlegeinek adatai összegezve a következő képet mutatják:

Aktívák millió lejb

	1928	1929	1930	1931	1932
Készpénz és diszponibilitások	6.209	6.629	8.010	3.060	2.522
Kereskedelmi tárca	29.103	31.826	31.078	25.815	21.985
Folyószámlák	28.240	28.907	28.144	28.047	18.030
Egyéb adósok	4.771	5.597	6.361	3.905	3.797
Részvényesek	290	419	600	938	216
Értékpapírok	2.877	2.781	2.804	2.625	2.227
Érdekeltségek	3.589	3.582	3.800	3.667	2.535
Ingatlan és berendezés	2.339	2.602	2.782	3.478	3.532
Vegyes számlák	16.171	20.874	9.886	16.482	9.051
Veszteség	82	155	222	686	658
Összesen:	93.671	103.372	93.158	81.703	64.607

Passzívák millió lejb

	1928	1929	1930	1931	1932
Alaptőke	9.707	10.830	11.329	11.589	10.275
Tartalékok	3.331	4.432	5.353	4.919	4.459
Folyószámlák	17.541	19.841	18.431	12.962	11.870
Betétek	29.655	31.753	35.112	17.366	14.469
Visszeszámitolás	11.385	12.170	10.033	16.258	14.454
Vegyes számlák	19.684	22.399	11.262	18.116	8.892
Nyeresség	1.868	1.947	1.638	493	188

Ha ez a helyzet 1933-ban változott is, csak a bankok róvására változott, mert az idő csak olyankor dolgozik a pénzintézetek érdekében, amikor kihelyezéseik effektív kamatokkal hajtának. Viszont a bankok kihelyezései ma teljesen elvesztették jövedelmezőségüket, éppen a kivételes adóvédelmi intézkedések folytán, míg az ipari érdekeltségek is nagyon gyenge hasznot hajtának a bankoknak. Az inkasszó gyenge, viszont a tulajdonképpeni bankügyletek és megbízások jövedelmét teljesen felemézik.

Ha ez a helyzet 1933-ban változott is, csak a bankok róvására változott, mert az idő csak olyankor dolgozik a pénzintézetek érdekében, amikor kihelyezéseik effektív kamatokkal hajtának. Viszont a bankok kihelyezései ma teljesen elvesztették jövedelmezőségüket, éppen a kivételes adóvédelmi intézkedések folytán, míg az ipari érdekeltségek is nagyon gyenge hasznot hajtának a bankoknak. Az inkasszó gyenge, viszont a tulajdonképpeni bankügyletek és megbízások jövedelmét teljesen felemézik.

Azt, hogy ilyen körülmények között mikor fognak a ma hitelezőikkel egyezkedő bankok valóban talpra állani és mikor fog a bankélet ismét normális mederbe kerülni, minden banktörvény és hitelvédő intézkedés ellenére sem lehet megmondani.

Bányai Ernő

Nem kezdheti meg működését az első román pamuffonóda

Az alapszabályok miatt visszautasították a vállalat működési engedély iránti kérését — Romániában nem lehetnek plurális szavazati joggal bíró részvények

Bukarest, augusztus 22.

A közelmultban „Filatura Românească” cég elnevezés alatt külföldi tőkés bevonásával részvénytársaság alakult Bukarestben, azzal a céllal, hogy felállítsa Romániában az első pamuffonódat. Az alapító okmány szerint a vállalat alaptőkéje összesen 1 millió lej. A külföldi érdekeltek kívánságára a román alapítók úgy csinálták meg a társaság alapszabályait, hogy a kibocsátásra kerülő részvényeket A. és B. csoportba osztották. Az első A. csoportbeli részvények, amelyek a majoritást alkotják és román állampolgárok kezében vannak, az alapszabályok szerint darabonként egy szavazatra adnak jogot a közgyűléseken, míg a B. részvények mindegyike öt szavazatot képvisel. Ezek a részvények a külföldi érdekeltek birtokában vannak, akiknek a kívánságára

az alapszabályok még azt az intézkedést is tartalmazták, hogy a vállalat közgyűléseit nemcsak Bukarestben vagy Románia területén, hanem bármely külföldi városban is meg lehet tartani.

Az új részvénytársaság a napokban kérte a bukaresti törvényszéket a működési engedély iránti kérés elutasítását. Mindenekelőtt az ügyész azt fejtegette, hogy egy komoly fonógyári alapításhoz az 1 millió lej alaptőke feltűnően kevés.

A részvények két csoportba való osztályozását is megtámadta az ügyész, aki az alapítók ér-

velésével szemben azt mutatta ki, hogy a régi kereskedelmi törvénynek idevágó rendelkezése, mely szerint minden részvény egy szavazatra jogosít, ha az alapszabályok másképpen nem intézkednek,

nem azt célozza, hogy a kisebbségi részvényesek hátrányosabb helyzetbe kerüljenek, vagyis, hogy bizonyos részvények több szavazat leadására jogosítsanak, hanem arra vonatkozik, hogy bizonyos részvénytömbökre korlátozni lehessen a nagyrészvényesek által gyakorolható szavazatok számát. Ugyancsak megtámadta az ügyész a közgyűléseknek külföldön való megtartásáról intézkedő pontokat, azzal a megokolással, hogy ez teljesen kizárja a kisebbségi részvényeseket abból a lehetőségéből, hogy valamilyen ellenőrzést gyakorolhassanak a vállalat üzletvezetése felett, mert képtelenség azt kívánni egy-két részvény birtokosától, hogy amugyis kétes jogainak érvényesítése kedvéért külföldre utazzék.

A bíróság az ügyésznek azt a kifogását, hogy az egymillió alaptőke nem elég, elvetette és kimondotta, hogy a vállalat részére szükséges tőkét nemcsak alaptőke, hanem sokkal inkább áruhitel formájában szokás rendelkezésre bocsátani. Ezzel szemben a másik két kifogást a bíróság magáévá tette és az alapszabályok megfelelő módosítására utasította a részvénytársaságot, amelynek megalakulása ilyenformán halasztást szenvedett.

Szatmár tiltakozik a vasúti főfelügyelőség ügyosztályainak áthelyezése ellen

Szatmár, augusztus 22.

Szatmáron nagy meglepetést keltett a hír, hogy a Nagyváradra áthelyezett vasúti főfelügyelőség két itthagított ügyosztályát is el akarják vinni. Ha ez megtörténik, úgy mintegy 150 tisztviselőnek kell elköltözködni, ami gazdaságilag igen nagy csapást jelent erre az amúgy is leszegényedett város kereskedelmére és iparára.

Szatmáron most mozgalom indult meg a tervezett áthelyezéssel kapcsolatban: a város polgárai egyöntetű fellépéssel akarják rábírní a vasúti vezérigazgatóságot rendelete visszavonására.

Veszekedik a szegénység...

Pereskedés életre-halálra egy telek körül, amelyet kétszer adott el tulajdonosa

Temesvár, augusztus 22.

A Kuncz-telegen nagy háborúság ütött ki. A telep két pártra szakadva vitatja a Mojzes Ilona, vagy a Hadik Ilona igazát. Törvényszéki bíró szállt ki helyszíni szemlét tartani és az ügyvédek vagdal koznak a paragrafusokkal. Mindez 1500 lejért, illetve ennyi értékű ingatlanért történik, amennyit egy éjszaka könnyű szerrel elmulatnak a Lloyd-soron, vagy a számos temesvári bár valamelyikében.

Ez a pénz azonban tenger kincs Mojzes Ilona háromgyermekes szegény asszony számára, aki 1930-ban 2000 lejért vett egy házhoz Mojse Nikolájtól és az emberével együtt ráépítette a kis vítvilágát. A telek házzal együtt ér vagy 2500 lejt. A telek árát kifizette, de az adásvételi szerződés olyan kezdetlegesen volt megcsinálva, hogy nem volt alkalmas a telekkönyvi bejegyzésre. Mivel az ilyen törvényes huncutságok amúgyis sok pénzbe kerülnek, az asszony nem törődött az átirással, hiszen ténylegesen ugys birtokába vette a telket.

Az idén tavasszal azonban Mojse Nikoláj másodszor is eladta ugyanazt a telket bizonyos Hadik Ilonának. Itt már vigyáztak a formáságokra és át is írták nevére a Mojzesék telkét. Majd ráparancsoltak Mojzesékre, hogy takarodjanak onnét vítvilágjukkal együtt. A perpatvar során a Hadik Ilonával együtt élő Bászky Péter olyan gorombán és fenyegetőleg viselkedett Mojzesékkal szemben, hogy azok beadták ellene a feljelentést életveszélyes fenyegetés miatt. De ugyanakkor feljelentették őket, Mojse Nikolájjal együtt, család miatt is, mert hiszen egy telket nem lehet kétszer eladni s Hadik Ilona és embere jól tudták, hogy az a hely Mojzeséké. De még mielőtt a hivatalos eljárás végetért volna, Hadikék nekiálltak házat építeni a telekre, a Mojzesék mellé.

A napokban azután megtartották a helyszíni szemlét. A bíró és az ügyvédek köré odasereglett az egész Kuncz-telep és, noha senki se írt ki választást, mindjárt parázs népszavazást is rendeztek. Az asszonyok többsége a háromgyermekes Mojzes Ilona mellett tartott ki: „hiszen ország-világ tudja, hogy itt lakik negyedik éve” — viszont az ellenpártnak is akadtak hívei.

A helyszíni szemlének külön érdekessége volt, hogy a bíró utána kijelentette, lemond aapidijáról. Szegény emberek-től nem akar pénzt elvenni.

Másnap következett a tárgyalás a bíróságon, ahova szintén fegyverrel a teleplakók tömege tanúnak. Annnyira, hogy nem is lehetett azonnal igazságot tenni és a tárgyalást egyelőre elnapolták azzal, hogy rövidesen újabb tárgyaláson ítéletet hoznak. Addig is Hadik Ilonának és Bászkyknak megtiltották a további építkezést.

Közben Mojzesék újabb bünvádi feljelentést tettek Bászky ellen azzal, hogy ő az értelmi szerzője az egész kétszeri telekeladásnak, amire állítólag a keres-mában, borozgatás közben beszélték volna rá Mojse Nikolájt.

A Kuncz-telep most általános izgalom-mal lesi, hogy a magas törvény színe előtt melyeknek lesz igaza a két Ilona közül. Nagy kincs kétezer lej egy szegény teleplakonak.

K. g.

Schuschnigg Firenzében

Ismét kivégezték két gyilkosát Ausztriában

Bécs, augusztus 22.

A rögtönítélő katonai törvényszék hétfőn este újabb két halálos ítéletet hozott. Kötél általi halálra ítélte Unterberger Ferenc és Saureis Ferenc földműveseket. Mindkettőt nemzetiszocialista agitációért és bombarejtegetésért sújtották a legmagasabb büntetéssel.

A bíróság a két halálra ítéltet kegyelem-re ajánlotta, de Miklós elnök elutasította a kegyelmi kérvényt és a két földművest este fél nyolc órakor kivégezték.

Klagenfurtban életfogytiglani fegyházra ítélték West Nándort, a klagenfurti puccsisták egyik vezérét.

SCHUSCHNIGG MEGÉRKEZETT FIRENZÉBE

Bécs, augusztus 22.

Schuschnigg kancellár kedden délelőtt Seidl osztálytanácsos kíséretében megérkezett Firenzébe, ahol Mussolinivel találkozik.

Schuschnigg és Mussolini tanácskozásairól a hivatalos jelentés csak annyit közöl, hogy a két államférfi a két országot érdeklő fontos politikai kérdésekben folytat megbeszélést.

Botrány a nagyváradi pénzügyigazgatóságon

Nagyvárad, augusztus 22

A pénzügyigazgatóság épületében kedden délből felháborító botrány ment végbe.

A pénzügyigazgatóság Ghedenantu Joan nevű tisztviselője erőszakoskodni kezdett Buchbinder Olga urilánnyal, a Heymann-szinkör irodáinak vezetőjével, aki adminisztrációs ügyek elintézésére kérte fel a tisztviselőt.

Ghedenantu, aki a fiatal, feltűnő szépségű urilányt az utcán már többször megcsókolta és udvarolni próbált neki s akit a lány minden egyes alkalommal erőlyesen elutasított, ezúttal visszaélve azzal, hogy a szobájában senki sem tartózkodott, nekítámadt a leánynak és meg akar-

ta csókolni. A leány védekezett, majd a mikor a tisztviselő túlságosan erőszakos-sá vált, pofonütötte támadóját. Ghedenantut a pofon még jobban megvadította. Káromkodni kezdett, szidni kezdte az urilányt, aztán rátámadott és ütni-verní kezdte.

A felájult leányt Sereceanu nyugdíjazott magán-detektívönök szedte ki a durva ember kezei közül.

Buchbinder Olga azonnal feljelentést tett támadója ellen a rendőrségen.

A tisztviselő kijelentette, igaz az, hogy megpofozta a lányt, de ezt azért tette, mert neveletlenül viselkedett vele...

Az ügy szereplői a kolozsvári hadbíró-ság elé kerülnek.

15 utassal a folyóba zuhant egy bányási sörögyár teherautója

Lugos, augusztus 22.

A Lugos közelében levő Rusica község határában hétfőn éjszaka egy villanyfőző rohant és az ut melletti árokba zuhant a „Timişoreana” sörögyár karánsebesi fiókjának teherautója, melyet Winkler Miklós soffőr vezetett.

A szerencsétlenség során az autóban ülő 15 ember közül egy — Emil Eckler 35 éves mun-

kás a folyóba fult, a többi utasnak könnyebb sebesüléssel sikerült kimenekülnie.

A soffőrt letartóztatták. Kihallgatása alkalmával megdöbbenő vallomást tett. Kijelentette, hogy 20 nap óta alig egy órát aludt éjszánként, mert a gyár igazgatósága állandóan dolgoztatta.

A vizsgálat folyik.

Rablógyilkosság a Semmeringen

Kirándulók bukkantak rá egy magyar származású bécsi mérnök és utitársnője borzalmasan megcsontított hullájára

Bécs, augusztus 22

Egy semmeringi kirándulótársaság borzalmas rablógyilkosságnak jutott a nyomára. A kiránduló társaság egyik tagja az utszéli bokrok mögött egy homlokán keresztül lött férfi és egy borzalmasan megcsontított nő hullájára akadt. A borzalmas lelet híre azonnal végig szaladt a kiránduló társaság tagjai között. Néhányan visszatértek, hogy a hatóságokat értesítsék.

Csakhamar rendőrség szállott ki a helyszínre s megállapította, hogy rablógyilkosság történt. A tettesek először a férfit lötték le, valószínűleg lesből s az-

tán a nőt gyilkolták meg, nehogy szemtanúja maradjon a bűnténynek. Az áldozatoknál semmi érték nem volt, még a fülbevalóját is kitépték s így a rablógyilkosság tényéhez nem férhet kétség.

Hétfőn a hatóságok megállapították a meggyilkolt férfi kilétét. Jónás Józsefnek hívják, magyar származású bécsi elektromérnök, akinek Bécsben értékes vállalkozása volt. A nő kilétét nem sikerült megállapítani.

A tettesekről, akiknek bőséges idő állt rendelkezésre a meneküléshez, eddig semmi hír.

Tűzhalál egy olasz bombavető gépen

Róma, augusztus 22

Rómába érkezett jelentések szerint a Cassina Malpenzai katonai repülőtéren súlyos szerencsétlenség történt. Az egyik nagy katonai bombavető repülőgép fel-szállás közben beleütközött a hangár tetéjébe. A gép motorja felrobbant s úgy a hangár, mint a gép tüzet fogott.

A gépben ülő két pilóta és két megfigyelő a szó szoros értelmében eleven tűzhalált szenvedett.

Százezrek vettek részt a budapesti Szent István-napi körmenetben

Budapest, augusztus 22

Az idei budapesti Szent István-napot még az eddigieknél is nagyobb fényvel ünnepelték meg. A híres körmeneten 10 ezrek vettek részt s az érdeklődő tömeg-

ben a világ szinte minden nemzetisége képviselve volt. Az európai nemzeteken kívül nagy számban voltak hinduk, perzsák és japánok.

A mentők 260 esetben szállottak ki gyorssegélyt nyújtani.

A műsorból kiemelkedett a „Gyön-gyös bokréta” című népművészeti képsorozat bemutatója. Délután 12 ezer néző előtt a Szent István-díjat futtatták le. Nagy meglepetésre a favorit Casablanca helyett a Dréher-istálló Opál nevű lova szaladt be és ötszörös pénzt hozott.

Újabb pör a bécsi hadbíró-ság előtt

Bécs, augusztus 22.

A hadbíró-ság ma megkezdte Galbrunner Ferenc és 21 társa ügyének tárgyalását, akik valamennyien burgenlandiak. Az a vád ellenük, hogy július 25-én éjszaka megszállták a minich-lebeaui csendőrsőt, ahol lefegyverezték a katonai készülséget.

Galbrunnerék a puccsikésélet után Magyarországra szöktek, a magyar hatóságok azonban Ausztria kérésére kiadták őket.

Feloszlatták a ramnicul-valceai diákkongresszust

Bukarest, augusztus 22.

Ramnicul Valcea-ban vasárnap délelőtt nyitotta meg az olteniai és a timokvölgyi diákok kongresszusát Bartolomeu ortodox püspök. Utána Stelescu Mihály volt vasgárdista képviselő emelkedett szólásra.

Beszéde közben megjelent a teremben Fundeaneanu főügyész és Tisci vizsgálóbíró, akik közölték az egybegyűltekkal, hogy a belügy-minisztérium nem engedélyezte a kongresszus megtartását.

A diákok zajongva vették tudomásul a hatósági bejelentést, de a püspök kérésére nagyobb incidensek nélkül szétoszlottak.

Új államcsoporthosulás az európai láthatáron

Bécs, augusztus 22.

A Reichspost igen érdekes megjegyzéseket fűz Mussolini és Schuschnigg találkozásához. Azt írja, hogy ez a megbeszélés valószínűleg az osztrák—olasz együttműködés további kibővítéséhez fog vezetni.

— Az olasz kereskedelmi körök, — írja a Reichspost — úgy hiszik, hogy sikerülni fog megteremtteni egy olyan államcsoporthosulást az alapját, amiben Olaszországon, Ausztrián és Magyarországon kívül Lengyelország és Bulgária is résztvennének.

A BUKARESTI TŐZSDE-ZÁRLAT

ÉRTEKTŐZSDE

Adóbón: 38 és fél, Stabilizációs kötvény: 41 és fél, Kisajátítási kötvény: 41 és háromnegyed —42 és egynegyed, Banca Națională: 4950—5000, Banca Românească: 295—300, Creditul Minier: 262—264, Mica: 1250, Resica: 430—432, A tőzsde üzletelen.

ARUTŐZSDE

A mai forgalom 62 és fél vagon buza, 4 vagon zab, 6 vagon rozs, 1 vagon borsó. Ujbuza prompt 77 kilós: 480-490. Decemberi szállításra: 510, 78 kilós prompt: 500, tavalyi zab: 290, új zab: 285 ab Bukarest, rozs: 380 ab Bazargie, borsó: 370 ab Bukarest.

Legújabb

SEPTEMBER 1-RE ÖSSZEIVTAK A NEMZETI-PARASZTPART ERDELYI TARTOMÁNYI GYÜLESET

A nemzeti-parasztpárt erdélyi tartományi nagygyűlését szeptember elsejére összehívták. Maniu hívei — a legújabb jelentések szerint — augusztus 31-én, tehát egy nappal a nagygyűlés előtt, tartják meg értekezletüket Szovátnán, ahol a tartományi kongresszuson való magatartásuk irányát fogják leszögezni.

AVERESCU JASI HIVEI

a várost rőpiratokkal árasztották el, melyekben élesen támadják az eddigi kormányokat, melyeknek kezén 100 és 100 millió lejek tűntek el nyomtalanul. Averescu marsall sorozatos gyűléseket fog tartani az ország összes városaiban.

A MAROSVÁSÁRHELYI VASUTASOK IS MEGKAPTAK FELMONDÓLEVELEKET

A CFR vezérigazgatóságának legújabb rendelkezése szerint szeptember elsején 60—80 magyar vasutat bocsátanak el Marosvásárhelyen. Ezek a vasutások a legutóbbi nyelvvizsga alkalmával elbuktak és ezért dobják ki őket állásaikból.

A MAGYAR KORMÁNY ÚJ FÖLD-BIRTOKPOLITIKÁJA

Kállay magyar földművelésügyi miniszter tegnap mondotta el beszámolóját nagyhalászi választókörletében. A magyar kormány új földbirtokpolitikájáról beszélt, melynek az lesz a célja, hogy 1. lehetőleg minden birtok megmaradjon a jelenlegi tulajdonos kezén, 2. azokat a birtokokat, melyeket gazdáik nem akarnak megtartani, kizárólag magyarokkal telepítsék be. A magyar főváros politikai körében élénken kommentálják a földművelésügyi miniszter kijelentéseit.

Két elszámolatlan tétel a világháborúból:

TOFEI FEDOR ELRONTOTT ÉLETE ÉS EGY SRAPNEL

Husz év után ezer, viszontagságon át, az otthontalanságba érkezett haza egy volt hadifogoly

Máramarossziget, augusztus 22.

Tofei Fedor hazatért... Amikor elment, még 1914-et írtak, mert ő az első között volt, akiket kivezényeltek a világ legborzalmasabb, véres mészárszékébe.

Huszonnyolcéves volt Tofei, de már a maga gazdája, földje, háza volt egy kis máramarosi falucskaiban, Havasmezőn és azért kellett ott hagynia fiatal feleségét, mert a központi hatalmak hadvezetősége valami egészen tehetségtelen zeneszerzőnek a nótáját bömböltette minden épkézláb emberrel és ennek a nótának az volt a refrénje: „Megállj, megállj, kutya Szerbia!”

Miután a komitácik felkoncolásától szerencsésen megmenekült, kiküldték az orosz frontra, Galaciába, hogy hátha ott beletreffe egy hegyesvégű muszka golyó?

Közben Emőd Tamás Budapesten le merte írni azt a halkszavu költeményt, hogy „Cézár, én nem megyek!”, de erről Tofei Fedornak fogalma sem volt, aminthogy a tofeifedoroknak semmiről sem lehetett tudniuk, csak arról, amit a bölcs hadvezetőség jónak tartott. Irodalmi szükségleteit a Káuka különben sem Emődnél, hanem Höfnerél szerezte be, aki csodálatos költői fantáziával akkor is derült időről írt a jelentésében, amikor az orosz kozákok egy szuronyroham után vérbefagyva találtak rá Tofei Fedor megsebesült testére.

Orosz hadifogság, végnélküli hosszú vonat, amely megszámlálhatatlan napokon keresztül hagyja maga mögött a furesnevű falvakat és városokat. Kaukázus. Azután a cári uralom végnapjai... forradalom... forradalom... új nevek, amelyeket még Tofei Fedor is meg tud jegyezni, annyit emlegetik... Lenin... Trocki... Stalin... proletárok... szovjet.

Husz év telt el és Tofei Fedor szemeláltára egy új világtérkép ment végbe, de ebből ő alig értett valamit Neki csak egy volt fontos: a máramarosi kis falu, a szalmafedésű kis ház, amelybe még mindig szívszorongva várja őt haza az asszonya, meg az a néhány talpalattnyi föld, amelyet ő szántott fel, boronált és megöntözött a verejtékével.

Es Tofei Fedor elindult a Kaukázusból Havasmezőre.

Hol járt, merre jött, ő maga sem tudja. Csak egy nekiindult Andrással, aki szintén máramarosi gyerek és akivel együtt estek orosz fogságba. Husz évig együtt voltak, de a vezetéknevére már nem emlékszik.

Csak az érdekelte őket, melyik irányban van a Dnyeszter, mert valaki ott kint azt mondta nekik, hogy az az új határ. Onnan azután valahogyan haza lehet találni.

Verőfényes tavaszi nap volt akkor, amikor elindultak és zimankós téli este érkeztek meg valami kis faluba, amelynek határában már a Dnyeszter vize rohan tova, beláthatatlan meszesekébe.

Alig száz méter az út, de ez a távolság két világot választ el egymástól. A cári Oroszországnak egy forradalom kellett hozzá, hogy megtegye, de Tofei Fedoréknak elég volt hozzá egy csónak is.

Háromszor indultak neki és háromszor láták maguk előtt a halált, amely régi ismerősük volt még a frontról. Először a zajló jégtáblák között borult fel a csónak, másodszor az orosz járőrök észrevették, de harmadszor már sikerült. Neki, Tofei Fedornak. Az Andrist, azt elalátta egy golyó. Ugy fordult le halálos sebével a csónak végéről a Dnyeszterbe, hogy Tofei Fedor már csak azt látta, amikor elmerült a babokban. Szegény Andris, kedves jó cimbor, akivel együtt szenvedte keresztül Tofei Fedor husz éven keresztül a borzalmas világégés minden nyomorúságát, úgyhogy még a vezetéknevét sem tudta, ott maradt. A háborút még csak megusztala valahogy, de a béke frontján hős halált halt. Ha majd a Dnyeszter egyszer partra veti a holttestét, akkor — hála a bölcs és előrelátó hadvezetőségnek —, meg lehet tudni a vezetéknevét is, mert Andris nadrágjának bal oldalán még mindig megvan az a kis bádoggal doboz és benne egy kis cédula, amit a reglamból hív, hogy Legitimációsblatt és ami arra szolgál, hogy ha egy katona elesik, akkor sincs semmi baj, mert a cédulából meg lehet tudni a vezeték- és keresztnévét és értesíteni lehet a hozzátartozókat. Ilyenkor kiküldenek egy levezetőlapot, amire rá van nyomtatva, hogy a fideséért vívott küzdelemben az illető hősiességen harcolt és a támasz nélkül maradt gyermekek ebből a felelősségből és az apátlanul maradt gyermekek ebből az alkalomból fogadják a fájdalommal osztozkodó nagyvezérkar őszinte részvételét.

Ami ezután következik, azt már régen elírták az Elét elől az írók, drámákban és regényekben.

Tofei Fedor husz év után hazatért Havasmezőre.

A földjét idegen kéz szántotta fel, a házatát idegen kéz gondozta és a felesége gyermekeinek idegen ember volt az apjuk.

A faluban mindenki felismerte. Csak a felesége nem. Kikergette a házból. Azt mondta, hogy az ő ura meghalt és holtá is nyilvánították. Irás is van róla és az íráson pecsét van az előjáróságtól. Kár újat hozni a hatóságokkal.

Tofei ennek ellenére a jogait követelte, a házat, a földet, a feleségét.

Feljelentették. A felesége jelentette fel, hogy

Oroszországból jött, utlevél nélkül.

A sziguranca, az majd csak kideríti, miért jött haza Tofei Fedor Oroszországból.

A szigeti államrendőrség házkutatást tartott Markovits Áron ócskavas-kereskedőnél, akinek a raktárában egy srapnel találtak.

Hogy kerül egy srapnel a világháborún keresztül egy szigeti ócskavaskereskedő raktárába, — igazán nehéz volna kikutatni.

A tempörőz-gyűrű egy kicsit be volt rajta rozsdásodva, más hája nem volt. Egészen használható srapnel volt, nagyszerűen lehetett volna még vele emberi életet kioltani. Igazán kár lett volna érte, ha csak úgy kiaknázatlanul elkallódik a többi értéktelen ócskavas között.

Szövetkezés helyett ismét a magánérdek

A jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok rövidlátó elve szerint megint szétporlott egy jelentős székely tőke

Csikszereda, augusztus 22.

Megirtuk, hogy hosszas huza-vona után elintéződött a kormány, Csikjenőfalva és Csikkarfalva közbirtokosságok között évek óta fennálló ellentét. Amint ismeretes, hét évvel ezelőtt a békási románok a magántulajdon sérthetetlennek hitt elvének felrugásával a Királykut és Ivánfennék nevű havasrészeket 1150 hold erdős legelőt elfoglaltak a fenti vagyonszomszédok birtokából. Nem volt földi hatalom, mely ki tudta volna telepíteni onnan a békásiakat.

A nemzeti-parasztpárti kormány javaslatára aztán törvényt hoztak, miszerint az erőszakkal elfoglalt területeket megvásárolták az érdekelt közbirtokosságoktól és „nemzeti ajándék” címen Békás községnek ajándékozzák.

Két évi „tanácskozás” után a napokban nyelbeültették a vásárt. Az érdekelt közbirtokosságok 2500 lejt kaptak jogtalanul elfoglalt területeik katasztrális holdjáért. Az állam napi árfolyamon agrárkötvényekkel egyenlítette ki a vételárát. Ilyenformán a két vagyonszomszéd mintegy 9 millió lejt névértékű, évi 5 százalékos kamatozó agrárkötvényhez jutott.

Minden józanul gondolkodó ember azt hitte, hogy az évi 450 ezer lejt tiszta hasznát jelentő kötvényeket megtartják s jövedelméből értékes, maradandó munkát végeznek.

Azonban nem így történt. Nem tudni, kiknek a tanácsára, úgy határozott a vagyonszomszédok ezütyben összehívott közgyűlése, hogy az agrárkötvényeket értékesíteni kell. Ki kell fizetni a köz-

birtokosságok adósságait s a fennmaradó összeget aránylag szerint az egyesek között szétosztani.

A józanabbak sehogy sem akartak hinni a fülüknek: hát a mostani nyomorúságos helyzetben is akadnak emberek, akik az egy summában hatalmas erőt képviselő tőkét szét akarják szórni, hogy sem az egyesek, sem a köz ne lássa hasznukat? Reménykedtek, hogy a hír valótlannak bizonyul.

De a hír igaznak bizonyult. A vagyonszomszédok közgyűlései kimondták a „földeslegus” összegek szétosztását. Így Csikkarfalva közbirtokosságának tulajdonosai között másfél millió lejt, Csikjenőfalván pedig egymillió kétszáz ezer lejt osztottak szét. Aránylagként 250 lejes összegekben.

Ezen már nem lehet változtatni. A közel hárommillió tőke végérvényesen elforgaszkodott. Nincs földi hatalom, mely még egyszer össze tudná terelni s a mai időknek megfelelő kollektív rendelkezésre juttatni. A pillanatnyi pénzvágy ismét elbuktatott egy gyönyörű közgazdasági gondolatot. Az annyira szükséges hitel-szövetkezet helyett kocsmákba s más hasonló helyekre vándorol a székely közgazdasági élet újraépítésére hivatott pénz.

Elkeseredetten kell megállapítani, hogy a mostani nehéz időkben sem tanultak eleget az emberek. Nem együtt akarnak dolgozni s boldogulni, hanem egyenként minél előbb és minél gyorsabban tönkremenni. Ilyen körülmények között céljukat a reméltnél sokkal hamarabb fogják elérni. Nem is történhet másképpen.

Letörték a szódavizkartell monopóliumát

A bukaresti nagyfogyasztók saját gyárat rendeztek be maguknak Vidéken is megindul a harc a kartellgyárak ellen

Bukarest, augusztus 22

Ez év elején kitaró sajtókampány és egyéb okok következtében felborult az országos szénsavgyári kartell, amely egyike volt a legerősebb ilyen ipari alakkulatoknak. A kartell megszűnésével új helyzet állott elő a szénsav legfőbb fogyasztói, a szikvizgyárak részére is, a melyek tudvalevőleg a legtöbb városban ugyancsak kartellben vannak és évek óta harcban állanak a saját vevőikkel.

Amíg a kartell létezett, ez megállapodás szerint nem adhatott el szénsavat csakis kartellizált szódavizgyárak és így nem kellett tartani kartellenküli alakkulatok esetleges versenytől. De a szénsavkartell felbomlása óta az eladás teljesen szabadabb lett, ami nem kedvezett a szódavizgyári kartellek érdekeinek. Miután országsszerte nagy az elégtelenség a magas szódavizárak miatt, előrelátható volt ugyanis, hogy előbb-utóbb új gyárak fognak alakulni és kihasználva a kartell elleni hangula-

tot és a magas árakat, olcsóbb árakkal szép üzletet fognak csinálni.

A kartellenküli verseny megakadályozása érdekében a bukaresti szódavizkartell eljárta a közegészségügyi minisztériummal, hogy az élelmiszerek ellenőrzéséről szóló végrehajtási utasításnak a szódavizgyártásra vonatkozó szakaszait két évre felfüggeszték. Miután sem a törvény, sem a végrehajtási utasítás intézkedései nem elég világosak,

a kartell a kijárt rendeletet úgy magyaráztatta, hogy a minisztérium nem csupán az új szódavizgyárak létesítésénél előírt közegészségügyi előírások alkalmazását tekintett el két évre, hanem ezzel ugyancsak 2 évre új szódavizgyárak létesítését is felfüggesztette. A rendelet birtokában a bukaresti szódavizgyárak azonnali áremelést hajtottak végre. A kisüvegek árát a régebbi 0.80 lejről 2 lejre, a nagyüvegek árát pedig 1—1.20 lejről 3 lejre emelték nagybani eladásnál.

Antinevralgic
DR. NANU MUSCEL
az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják.
Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.
Kapható
gyógyszertárakban és drogériákban

Ott találkoztak a rendőrségen: a srapnel és Tofei Fedor.

Tofei Fedor kihallgatására várt, a srapnel pedig ott hevert a sarokban.

Egyedül voltak és Tofei Fedor lehajolt és ölébe vette a srapnel.

Azután simogatni kezdte, örült neki, mert Tofei Fedor és a srapnel régi ismerősök voltak.

Összetállahtak. Két elszámolatlan tétel a világháborúból.

Tofei Fedor elrontott élete és a srapnel.

A szobában pedig senki sem volt, aki Tofei-nek meg tudta volna magyarázni, miért kellett mindezeknek megtörténnie?

Kelen György

A különös körülmények között elintézt miniszteri rendeleten és a bukaresti példán felháborodva sok vidéki városban is felemelték a szódaviz árát. Brailában például ma 6 lej, Brassóban 8 lej, másutt 4 és 5 lej egy üveg szódaviz ára. Természetes, hogy ez a többszáz százalékos áremelés még jobban felfokozta a fogyasztók elkeseredését. Különösen a vendéglőket, kávéházakat és italméréseket érintette súlyosan az áremelés, amely ellen elkeseredett harc indult meg úgy a nyilvánosság, mint az illetékes hatóságok előtt. Bukarestben a fogyasztók megkiáltották, hogy békés megegyezést létesítsenek a kartellel, de eredménytelenül.

A szódavizgyárak merev ellenállása azt eredményezte, hogy a vendégipari munkaadók szindikátusa szövetkezetet hozott össze, amely kétféle millió lejt tőkével saját szódavizgyárat rendezett be,

miután a közegészségügyi minisztérium tilalmi rendelkezését visszavonta, illetve annak eredeti értelmezését visszaállította.

A kartell amikor látta, hogy egyeduralmát komoly veszedelem fenyegeti, meg akarta akadályozni az új szódavizgyár megteremtését és félmillió lejt ajánlott fel a vendégipari szindikátusnak, ha elejti a gyáralapítás tervét. De a szindikátus ezt az ajánlatot visszautasította és az új gyár elkészült. Hétfőn az új szódavizgyár meg is kezdte már a termelést és a szikvizet nemcsak a szövetkezet tagjainak, hanem bárkinek 1 és 1.50 lejtért árusítja. Erre a kartellgyárak is lementek az árakkal és még olcsóbban adják a szódavizet.

Most elkeseredett harc folyik a kartell és az új gyár között a vevőkért. És ez a harc rövidesen ki fog terjedni vidékre is,

ahol a bukaresti vendéglősök sikere hasonló lépésre bátorította fel a fogyasztókat. Minden jel arra mutat, hogy a szódavizgyárak kartellje a legrövidebb időn belül fel fog bomlani.

HEGYI ILONA

a B. L. munkatársa, mint regényíró, a Bukaresti Lapokban tűnt fel először a „Szövő lány” című regényével. A könyv nagy sikerét mi sem bizonyítja jobban, minthogy a nagyszerű regényt budapesti kiadó is kiadásra érdemesnek találta. Új regényével Hegyi Ilona ismét a B. L. és N. U. olvasó közönsége előtt jelentkezik és a

FÁBIAN & Co.

című nagyszerű regény augusztusi ajándékregényútrunk köteteként jelenik meg.

SPORT

Így teniszezünk!

Dorothy Round angol teniszbajnoknő, az idei wimbledoni győztes, kétségtelenül a világ egyik legnagyobb elméleti és gyakorlati tudású teniszversenyzőnője. Tapasztalatairól most „kezdők, haladók és bajnokjelöltek számára” könyvet írt. Ebből közlünk több érdekes, értékes és hasznos részletet.

A FOREHAND UTÉS

Sok ügyes játékos rontja el fejlődési lehetőségét azzal, hogy úgy gondolja: a reketet akármilyen módon lehet fogni és ugyanaz a fogás jó a legkülönbözőbb ütésekhöz.

A legközönségesebb ütés a forehand. Ennél úgy kell megfogni a reketet, mint ha kezdet akarnának vele fogni. Ez a legáltalánosabb jellegű fogás, de azért a gyakorlat során kiderül, hogy ezt is mindig egy kicsit hozzá kell idomítani egyéni ütéseinkhez. Én nagyon jónak találok ezt a fogást, tiszta erős ütésekre alkalmas, a csukló szabadon lendül vissza és ezzel is fokozza az ütés erejét. Sok játékos olyan görcsösen fogja meg a reketet, hogy a kéz egyáltalában nem tud visszalendülni. Ez hiba.

A reket nyelét csaknem egészen a végéig kell megfogni. A kezdők azt hiszik, hogy pontosabban tudnak egy bizonyos célba találni a labdával, ha a nyelet rövidre fogják, pedig ezzel csak gyengítik az ütés erejét és biztonságát.

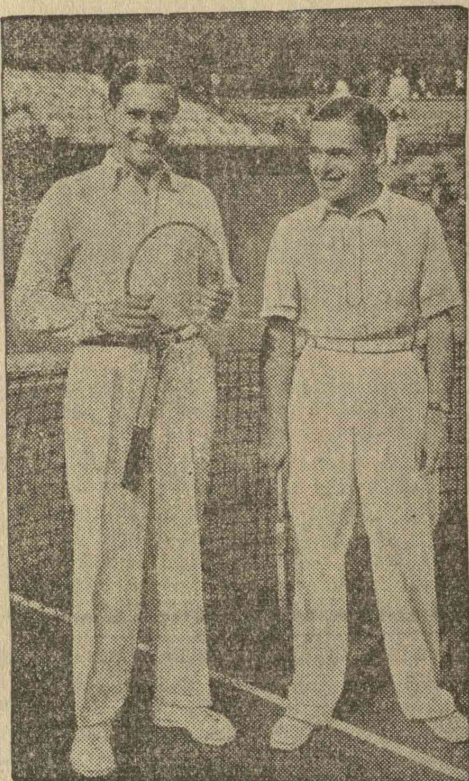
Mielőtt a tenispályán játszani kezdenénk, vegyük otthon kezünkbe a reketet az előbb említett fogással és gyakoroljuk a forehandet, mintha képzelt labdákat ütnénk. Ne állítsuk meg a kéz lendületét abban a pillanatban, amikor az ütő megérintette a labdát, mert ezzel csökkentjük az ütés erejét.

Tökéletesítsük a lábunkat, mert ez nagyon fontos alapfeltétele az ütés sikerének. Nincs tökéletes ütés, ha lábunk nem engedelmessékedik. Automatikusnak a megfelelő állásba kell helyezkednie, amint a labda átrepül a hálón. A lábunkra nem szabad figyelniünk, magától kell működnie és ezt csak fáradhatatlan gyakorlat után sajátíthatjuk el.

Ha forehand-ütéshez felállunk, állunk ne merőlegesen helyezkedjék el a hálóhoz képest, hanem hegyesszögben, kissé jobbfelé fordulva. Ballábunkkal lépünk előre, de ne túlközel a labdához, jobblábunk a balról legfeljebb 60 centiméternyire jobbfelé álljon. Ez az állás lehetővé teszi a reket könnyű lendítését és a gyors lábmunkát.

Sok kezdő elköveti azt a hibát, hogy jobblábalával túlközel lép a labdához és túlságosan nagy távolságot hagy két lába között. Ezzel az ütés erejét gyengíti. Mindig hagyjunk annyi távolságot közöttünk és a labda között, hogy testünk együtt lendüljön az ütéssel és ne kelljen mereven állnunk. (Folytatjuk.)

A NÉMET-ROMÁN DAVIS CUP SELEJTÉZŐ

egyik mérkőzésén készült ez a kép. — Cramm német és Hamburger román versenyző közvetlenül a játék előtt. Cramm győzött 6:1, 6:2, 6:3 arányban.

A ROMÁN IPAR NAGY MINTAVÁSÁRA

BUCUREȘTI, PARCUL CAROL

1934. szeptember 6 - 30-ig.

ÖFELSÉGE A KIRÁLY magas védnöksége alatt és
N. THEODORESCU ipar- és kereskedelmi miniszter
elnöksége alatt.

Főmegbizott: **CEZAR POPESCU**,
az egész nemzeti ipar részvételével.

Az iparos urak közbenjárására a mintavásárra való beiratási határidő augusztus 25-ig meg lett hosszabbítva.

Az iparüzemek lelkéretnek, hogy bejelentési igazolványaikat küldjék el aug. 25-ig a főmegbizott irodájába, Strada Clemenceau 6 sz. megjegyezve, hogy ezen lent megjelölt határidőn túl beérkező kérvények nem lesznek figyelembe véve.

Labdarugás

A BOCSKAI NYERTE A DEBRECENI
TORNÁT

A debreceni nemzetközi négyes futballtornát — jobb gólarányával — a Bocskai nyerte.

A hétfői nap eredményei:
Hungária—Russj Ungvár 4:1 (3:1).
Bocskai—Vienna 2:2 (2:1).

MARSEILLE

Kispest—Olympique Marseille 3:3 (2:2). Az
Olympique a francia bajnokság második helyezettje.

KAPOSVAR

II. liga válogatott—Somogy 2:1 (1:1).

Ami még vasárnap volt

DÉDA

CSD Déda—STV Szászrégen 5:3 (3:1).
A dédai csapat egyre jobban beigazolja,
hogy fejlődőképes és szép eredményei
után még sok jó teljesítmény várható
tőle.

SZÉKELY KERESZTÜR

Kereszturi AC—Kolping Segesvár 4:1
(1:0). Góllövők: Kovács, Györfi (2) és
György, illetve Kubánek.

BARÓT

Romca—Sparta Brassó 10:0 (1:0) A második félidőben összeroppant a brassói csapat.

BOKSÁNBÁNYA

Bocsa—Banat 5:2 (1:1).

PISKI

CFR—Arad tartalék válogatottja 8:4
(5:1).

FRIEDERIKA

Austria Bécs—Friederika válogatott
14:1 (8:0). Sindelar hét gólt lőtt az Austria dániai túrájának legnagyobb győzelmén!

Kézilabda

CHEMNITZ VÁLOGATOTT—
HTV NAGYSZEBEN 13:5.

A nagyszebeni csapat első veresége túrája során. A HTV a sok mérkőzéstől fáradtan játszott.

Ha bármilyen könyvre

van szüksége, legyen az regény vagy szakkönyv, szindarab, divattal, vagy kotta, forduljon bizalommal a Brassói Lapok Könyvosztályához, Brassó.

ÉPÍTŐIPARI
KÖNYVEK

Sottész József: Családi és Weekendházak. Több kidolgozott tervrajzzal (Anyagismertetés, modern építőanyagok, tervrajzok, költségvetések, Építkezések végrehajtása.) Újdonosság. Ára 60.— lej.

Némethy Kőművesmesterség. Gyakorlati kézikönyv kőművesek, munkavezetők, vállalkozók és kőművesmesterei vizsgáta készülő segéd- és gyakorlók részére. Hatodik javított és bővített kiadás, 920 ábrával 144.— L.

Bossányi: Kőműves és kőfaragó szerkezetek 150.—

Bossányi: Építészeti alaktan 144.—

Clementis: Bádoggóság 132.—

Groffesik: Építőipari anyagtan 120.—

Lázár—Streek: A házi vízvezeték, csatornázás, gázberendezés 120.—

Litván: Ipari számtan és áralkuláció 96.—

Neményi P.: Vasbeton szerkezetek 150.—

Németh Zoltán: Az ács 84.—

„ „ „ Építő zsebkönyve 60.—

„ „ „ Betonmunkák zsebkönyve 48.—

Róth: Iparosok könyvvezetése 47.—

Raffay: Faipari szerkezetek 48.—

Wagen: Mázolók és szobafestők kézikönyve 48.—

Kaphatók a

Brassói Lapok Könyvosztálya

modern könyvkereskedésben, ahol nagy választék van az összes szépirodalmi és műszaki könyvekben. Póztai megrendeléseket rak tárról azonnal elintézzük.

ARVERÉSI HIRDETÉMÉNY

A „Composoratul de pădure din Racășul de Jos” haszonbérbe adja 1934. október hó 1-től kezdődőleg 5 évre a közbirtokossági kocsmajogot, a kocsmahelyiséggel együtt, 1934. szeptember 16-án délután 5 órakor, a közbirtokosság épületében, Racășul de Jos megtartandó nyilvános árverésen.

Árverési feltételek a közbirtokosság hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Kikiáltási ár évi 30.000 lej.

Racășul de Jos 1934. augusztus hó 16-án.

Kádár András Szotyori Lajos
közbirt. elnök. közbirt. jegyző.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV

Nr. 18477—1934. Serv. Economic.

ARLEJTÉSI HIRDETÉMÉNY

A városi hivatalszolgák városi megbízottak (agenti) egyenruhájának szükséges szövetek beszerzése céljából a városi polgármesteri hivatalban folyó évi szeptember hó 5-én délelőtt 10 órakor második nyilvános árverés lepecsételt, bélyeggel ellátott ajánlatokkal tartatik, a nyilvános számvitelről szóló törvény rendelkezéseinek alkalmazásával és pedig:

1. A városi hivatalszolgák részére kb. 100 méter sötétkék (bleu-marin) szövet, a szükséges hozzávalóval.

2. A városi megbízottak (agenti) részére kb. 60 méter kaki-színű szövet, a szükséges hozzávalóval.

Az ajánlattal egyidejűleg 2000 lejnyi óvadék készpénzben vagy állami értékpapírokban teendő le.

A közelebbi feltételek a városi gazdasági ügyosztályban megtekinthetők.

Brasov, la 18. August 1934.

Comisia Interimară:

Președinte:

Dr. C. Dumitrescu-Păru m. p.

Secretar General:

Dr. St. Popovici m. p.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismétlésénél 25%o engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Személyszállító automobil, jó állapotban eladó. Információ: Közjegyzői iroda, Brassó, Kapu-utca 25. 14063

Eladó jókarban levő Hofherr könnyű négyes gőzcséplő garnitúra. A kazán 1917-ben készült, üzemben megtekinthető. Megvételre keresek purifikátort, jókarban. Salati Ferenc, Hoghiz, jud. Târnava Mare.

Jókarban levő dupla billiárdasztal felszereléssel olcsón eladó. Schoppel, Sercaia, Făgăraș.

EXOTA

FURNITÜRZLET

vásárol állandóan

D ófurn'r-römköket, topolya, hárs és egyéb keményfa römköket. BUCUREȘTI, Obor Str Avrig 3 Tel. 3-27-08.

Állást nyer

Keresek szeptember elsejéi belépésre perfekt románul beszélő, ügyes kiszolgáló segédet, aki paplan és ágynemű konfekcionáláshoz ért. Ajánlatokat g. mureși fiókkaiadóba. 14081

Keresek tisztá, jómegjelenésű pincérmestert és egy zongoristánót. Restaurant-Bar, Parcul Royal, Predeal. 14068

Műszaki cikkek importőre és előállítója megbízható képviselőt keres Brassó és környékére. Ajánlatokat „Megbízható” jelíge alatt a lap kiadóhivatalába kér. 14108

Boltos pályázat. Tusnádi szövetkezet boltkezelőt keres. Pályázati határidő szeptember egy. Javadalmazás vegyesárak után 4 százalék, liszttermény után 2 százalék, cukor, monopólium árak 1%, lakásfűtésre 4 öl tűzifa, világításra 100 liter petróleum. Óvadék 10.000 lej készpénz és 50.000 lej értékű ingatlan biztosíték. Ajánlatok a Szövetkezet igazgatóságához, Tusnádsat, jud. Ciuc küldendők. 14121

Házasság

28 éves középtermetű, jó alakú, csinos arckifejezésű, művelt árvalány, házasság céljából megismerkedne urival. Hozománya kettő milliónyolcszáz ezer lej készpénz, 2 kétemeletes, 3 egyemeletes és egy magánház. Bizony Ferenc 15 éve fennálló házasságközvetítő irodája, Timișoara, Boulevardul Berthelot 3

FIAI ALOK tanácsadója. Szerelmi levelező, kiegészítő a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv, virágnyelv, stb. Ára színes borítólappal 30 lej.

Minden káros szenvedélytől mentes dipl mérnök vagyok. Havi jövedelem meghaladja a 20.000 lejt s ezenkívül 120 hold földem és több milliót érő bérházam van Komoi. Házasság céljából megismerkednék nem feltétlenül vagyonságos hajadonnal, vagy urasszonnyal. Kérem a hölgységeket, hogy írjanak, mert több kisebb napilapban hirdetem és senk sem jelentkezett. Leveleket teljes feladocímme 30 éves lempére a kiadóba kérem. 14121